

Erilaisten alueiden Tampere

Raportti Tampereen alueellisesta
eriytymisestä

Erialaisten alueiden Tampere – Raportti Tampereen alueellisesta eriytymisestä

Julkaisija:

Tampereen kaupunki
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka
Kestävä asuminen ja rakentaminen

Osoite:

Frenckellinaukio 2 B
PL 487
33101 Tampere
www.tampere.fi

Taitto: Roihu inc.

Kuvat: Atacan Ergin/Tampereen kaupunki, Laura Happo/Tampereen kaupunki,
Laura Paronen/VisitTampere, Laura Vanzo/VisitTampere

Tiivistelmä

Tampereelle on ajan kuluessa muodostunut monia omaleimaisia asuinalueita, mikä luo monivivahteisen kaupungin. Alueiden moninaisuus rikastuttaa kaupunkia ja vastaa ihmisten erilaisiin tarpeisiin. Samalla on kuitenkin tärkeää huolehtia siitä, että alueet kehittyvät tasapainoisesti eivätkä erot johda alueelliseen eriytymiseen.

Alueellinen eriytyminen on prosessi, jossa esimerkiksi sosioekonomisilta, demografisilta tai etnisiltä taustoiltaan samankaltaiset ihmiset asettuvat asumaan omille asuinalueilleen erilleen muista väestöryhmistä. Alueelliseen eriytymiseen vaikuttavat muun muassa asuinalueiden asuntokanta, asumisen hinta, liikenteellinen saavutettavuus, palvelujen saatavuus, lähikoulut, asuinympäristön laatu, asuinalueiden maine sekä asukkaiden yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollisuudet. Alueellinen eriytyminen voi johtaa matalamman sosioekonomisen ja koetun hyvinvoinnin voimakkaaseen alueellistumiseen ja maantieteelliseen laajenemiseen. Asuinalueiden hyvinvointieroista saattaa muodostua pysyviä sosiaalisia ja kulttuurisia rakenteita. Tästä voi seurata matalamman hyvinvoinnin ylisukupolvistumista ja eri väestöryhmien yhteiskunnallisen luottamuksen eriytymistä. Asuinalueiden liiallista eriytymistä pidetään haitallisena ja siksi sitä pyritään tasoittamaan erilaisin keinoin. Tässä raportissa Tampereen alueellista eriytymistä tarkastellaan asuntokannan, tamperelaisten tilastollisen sosioekonomisen hyvinvoinnin ja oman kokemukseräisen hyvinvoinnin sekä väestörakenteen näkökulmista.

Tampereella on muutamia asuinalueita, joiden asuntokanta koostuu pääosin 1960–1980-luvuilla rakennetuista kerrostaloista. Näillä alueilla asutaan yleisimmin vuokralla, ja asuntojen vuokrat ja hinnat ovat Tampereen alhaisimpia. Tampereella on myös uudempia vuokra-asuntovaltaisia kerrostaloalueita. Vuokra-asuntovaltaisilla kerrostaloalueilla asuu paljon pientuloista väestöä, kuten vähävaraisia lapsiperheitä, opiskelijoita, eläkeläisiä ja ulkomaalaistaustaisia ihmisiä. Myös asukkaiden koulutustaso on matalampi, työttömyysaste korkeampi ja yksinasuminen yleisempää kuin kaupungissa keskimäärin. Varsinkin vanhemmilla vuokra-asuntovaltaisilla kerrostaloalueilla asuvien tamperelaisten hyvinvoinnin kokemukset ovat keskimääräistä heikompia. Esimerkkejä matalimman sosioekonomisen hyvinvoinnin alueista ovat Hervanta, Kaukajärvi ja Annala, Multisilta ja Peltolampi, Nekala sekä Tesoma.

Korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin alueilla asuntokanta on enimmäkseen pientalovaltaista. Näiden asuinalueiden asukkaat asuvat itse omistamissaan, suuremmissa, eri-ikäisissä omakotitaloissa. Näillä alueilla asuu eniten korkeakoulutettuja ja suurituloisia tamperelaisia. Myös työttömyysaste on pienempi kuin Tampereella keskimäärin. Pientaloalueiden asukkaat ovat tyytyväisimpiä omaan elämäänsä ja asuinpaikkaansa. Korkeimman sosio-

ekonomisen hyvinvoinnin asuinympäristöjä on erityisesti Annalassa, Hallilassa, Härmälässä, Kissanmaalla, Korkinmäessä, Leinolassa, Muotialassa ja Vuoreksessa.

Matalimman ja korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin väliin sijoittuvat asuinalueet, joiden asukkaat voivat keskimääräisen hyvin. Näiden monimuotoisten asuinalueiden asuntokanta koostuu kerros-, rivi- ja pientaloista. Joillakin keskitasoisen sosioekonomisen hyvinvoinnin alueilla on runsaasti lapsiperheitä, kuten Atalassa, Kumpulassa ja Vehmaisissa. Tampereen keskustan alueella, jossa on paljon keskitason sosioekonomisen hyvinvoinnin asuinympäristöjä, lapsiperheiden osuus on pieni. Asuntojen koko vaihtelee keskikaupungin yksiöistä ja kaksioista keskustasta kauempana sijaitsevien rivi- ja pientalovaltaisten alueiden suurempiin asuntoihin. Keskustassa asutaan myös useammin vuokra-asunnoissa kuin rivi- ja pientaloalueilla. Keskitasoisen sosioekonomisen hyvinvoinnin alueita ovat esimerkiksi Huikas, Ikuri, Pappila, Rahola, Ruotula, Takahuhti ja Uusikylä.

Sosioekonomisen hyvinvoinnin taso on noussut Tampereella vuodesta 2015: sosioekonomisen hyvinvointi on kasvanut sekä matalimman että korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin asuinalueilla. Merkittävää kuitenkin on se, että matalimman sosioekonomisen hyvinvoinnin asuinalueilla sosioekonomisen hyvinvointi kasvoi huomattavasti vuosina 2015–2017, mutta on sen jälkeen alkanut laskea voimakkaasti vuodesta 2017 lähtien. Vuonna 2020 matalimman ja korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin alueen välinen ero oli suurimmillaan vuoden 2015 jälkeen.

Tampereen kaupunki työskentelee jatkuvasti alueellisen eriytymisen tasoittamiseksi ja ehkäisemiseksi. Jo kaupungin tekemällä perustyöllä, kuten kaupunkisuunnittelulla ja kaavoituksella, palveluverkon ja liikenteen kehittämällä, virkistysalueiden ylläpitämisellä ja tampere-laisten hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämällä, vaikutetaan asuinalueiden tasa-arvoiseen kehitykseen. Esimerkiksi raitiotien rakentaminen on parantanut merkittävästi useiden alueiden liikenteellistä saavutettavuutta. Myös perusopetuksessa koulujen opetussuunnitelmallisia painotusluokkia on sijoitettu eri puolille kaupunkia. Vuosina 2020–2022 Tampereen kaupunki toteutti lähiöohjelman, jonka tavoitteena oli Peltolammin ja Multisillan asuinalueiden kehittäminen. Aiemmat kaupunginosien kehittämishankkeet ovat kohdistuneet Hervannan ja Tesoman asuinalueisiin. Tampere Junior -kehitysohjelman (2020–2023) tavoitteena on puolestaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointierojen kaventaminen Tampereen asuinalueilla. Tampereen kaupunki on myös vahvistanut hyvinvointijohtamista kaupungin toiminnassa kesäkuussa 2023. Vuoden 2023 lopussa kaupunki on perustamassa uuden työryhmän, jonka tehtävänä on luoda pitkäkestoinen toimintamalli alueellisen eriytymisen ehkäisemiseksi. Tämän lisäksi Tampereen kaupunki suunnittelee käynnistävänsä vuonna 2024 kaupunkilaisien hyvinvoinnin parantamiseen keskittyvän hyvinvoinnin kehitysohjelman, jossa kiinnitetään erityistä huomiota tamperelaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä 3

1 Johdatus alueelliseen eriytymiseen 7

- 1.1 Mistä alueellinen eriytyminen johtuu? 8
- 1.2 Miksi alueelliseen eriytymiseen on kiinnitettävä huomiota? 8
- 1.3 Miten alueellista eriytymistä tarkastellaan tässä raportissa? 9

2 Tampereen asuntokanta 11

- 2.1 Kerrostalokaupunginosat ja pientalojen alueet 11
- 2.2 Vuokra-asujien kerrostalot ja omistusasujien pientalot 15
- 2.3 Pienenevä asuntojen koko ja yksinasuvien kerrostaloalueet 17
- 2.4 Keskustan kalliit asunnot ja lähiöiden edullisemmat neliömetrit 19

3 Tamperelaisten hyvinvointi 21

- 3.1 Sosioekonomisen hyvinvoinnin jakautuminen Tampereen asuinalueilla 22
- 3.2 Koulutuksen alueellinen kuva 26
- 3.3 Työttömyyden alueelliset keskittymät 27
- 3.4 Tulojen alueellinen jakautuminen 28
- 3.5 Tamperelaisten hyvinvoinnin kokemus eri asuinalueilla 29

4 Tampereen väestö 32

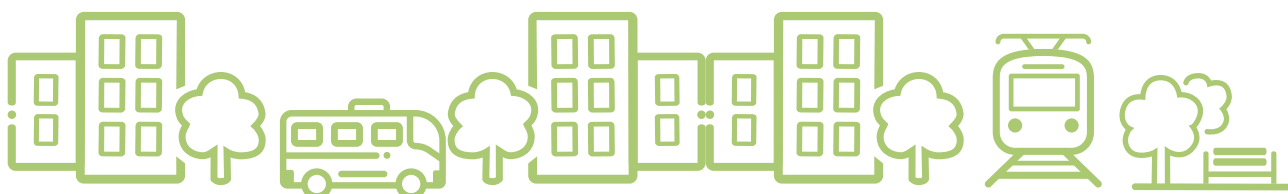
- 4.1 Lapsiperheet Tampereella 32
- 4.2 Opiskelijoiden asuinalueet ja itsenäisesti asuvien nuorten hyvinvoinnin haasteet 35
- 4.3 Ikääntyneiden alueellinen sijoittuminen 36
- 4.4 Kasvavan ja monimuotoisen vieraskielisen väestön asuinalueet 38

5 Yhteenveto alueellisen eriytymisen nykytilanteesta Tampereella 40

6 Alueellisen eriytymisen tasoittaminen ja ehkäiseminen Tampereella 43

- 6.1 Tampereen kaupungin tavoitteet alueellisen eriytymisen ehkäisemiseksi 44
- 6.2 Tampereen kaupungin toimenpiteet asuinalueiden eriytymisen tasoittamiseksi 45

7 Lähteet 48

1 Johdatus alueelliseen eriytymiseen

Tässä raportissa alueellisella eriytymisellä tarkoitetaan asuinalueiden eriytymistä kaupunki-alueella. Samaan ilmiöön on viitattu myös segregaaation käsitteellä, joka sisältää vahvemmin ajatuksen kielteisestä kehityssuunnasta. Kaupunkien sisäinen alueellinen eriytyminen on prosessi, jossa esimerkiksi sosioekonomisilta, demografisilta tai etnisiltä taustoiltaan samankaltaiset ihmiset ovat keskittyneet asumaan omille asuinalueilleen erilleen toisenlaisista väestöryhmistä. Perustaltaan eriytymisessä on kysymys sosiaalisen eriarvoisuuden kasvusta. Asuinalueiden liiallista eriytymistä on pidetty haitallisena kehityksenä ja siksi sitä on pyritty tasoittamaan erilaisin keinoin. Merkityksellisintä alueellisessa eriytymisessä on se, miten ilmiö vaikuttaa ihmisten elämänlaatuun ja hyvinvointiin. (Vilkama 2011; Kortteinen & Vaatto-vaara 2015; Eerola & Saarimaa 2019)

1.1 Mistä alueellinen eriytyminen johtuu?

Alueellinen eriytyminen on monimuotoinen ilmiö, joka johtuu useista eri tekijöistä. Alueelliseen eriytymiseen vaikuttavat muun muassa asumiseen liittyvät seikat, kuten talotyypeiltään ja hallintamuodoiltaan erilaisten asuntojen tarjonta asuinalueilla. Olemassa oleva asuntokanta suuntaa muuttovirtoja asuntojen hallintamuodon mukaan. Rivi- ja pientalovaltaiset omistusasuntoalueet houkuttelevat yleensä hyvätuloisia ja korkeammin koulutettuja muuttajia, kun taas vuokra-asuntovaltaisille kerrostaloalueille muuttaa useimmiten pienituloisia, työttömiä ja vieraskielisiä asukkaita. (Kytö & Kytö 2016; Eerola & Saarimaa 2019)

Ihmisten asuinaluevalintoja ohjaavat asumiseen käytettävissä olevien tulojen lisäksi asuinalueiden ominaisuudet. Tämän vuoksi esimerkiksi alueiden julkiset ja yksityiset palvelut, liikenteellinen saavutettavuus sekä lähikoulut ovat erittäin tärkeitä tekijöitä alueellisen eriytymisen ehkäisemisessä. Myös fyysisellä elinympäristöllä – kuten asuinalueen arkkitehtuurilla, yleisellä siisteydellä ja viheralueilla – on merkitystä alueellisen eriytymisen muotoutumisessa. Tämän lisäksi keskeisiä ovat asuinalueiden sosiaaliseen ympäristöön liittyvät seikat, kuten sosiaaliset ongelmat, turvattomuus ja mielikuvat alueiden huonosta maineesta. Kokemukset asuinalueen turvallisuudesta vaikuttavat myös alueen maineeseen, jolla puolestaan on merkitystä ihmisten tehdessä asuinaluevalintoja. Mitä enemmän ihmisten asumisvalinnat perustuvat jo syntyneisiin alueiden sosioekonomisiin ja kulttuurisiin eroihin, sitä voimakkaammaksi alueellinen eriytyminen kehittyy. (Vilkama ym. 2013; Kortteinen & Vaattovaara 2015; Vaalavuo & Kauppinen 2018; Eerola & Saarimaa 2019)

Alueellista eriytymistä voidaan tasoittaa kehittämällä vanhojen asuinalueiden elinympäristöjä houkuttelevammiksi ja huomioimalla fyysisen ympäristön merkitys hyvinvoinnille uusia asuinalueita rakennettaessa. Kokonaisvaltaisen aluekehittämisen tavoitteena on kohentaa asuinalueiden fyysistä ympäristöä ja alueiden statusta kaupunkirakenteessa, parantaa asukkaiden elämäntilannetta yleisesti sekä lisätä heidän osallisuuttaan oman asuinalueensa kehittämisessä. (Saikkonen ym. 2018; Segregaation ennaltaehkäisy...2018)

1.2 Miksi alueelliseen eriytymiseen on kiinnitettävä huomiota?

Alueellista eriytymistä on pidetty yhtenä merkittävimmistä sosioekonomisia eroja tuottavista ja heijastavista mekanismeista (Massey 2012; Sampson 2012; Logan 2014, ks. Kortteinen & Vaattovaara 2015). Kaupunginosien välisistä alueellisista eroista saattaa muodostua pysyviä sosiaalisia ja kulttuurisia rakenteita, joiden kautta ihmiset jäsentävät kaupunkitilaa. Alueellinen eriytyminen voi pahimmillaan johtaa matalamman sosioekonomisen ja koetun hyvinvoinnin voimakkaaseen alueellistumiseen ja ylisukupolvistumiseen. Alueelliselle eriytymiselle on myös tyypillistä, että uudet sosioekonomisesti matalamman hyvinvoinnin alueet syntyvät

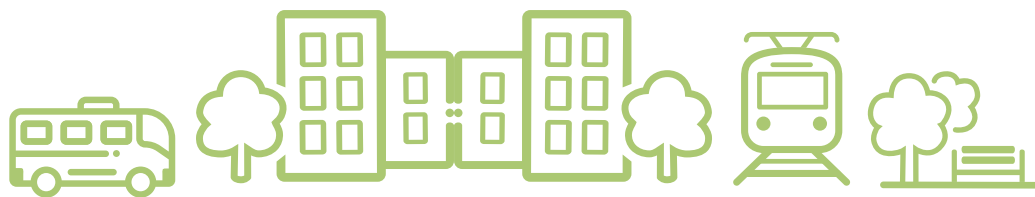
usein jo ennestään matalamman hyvinvoinnin asuinalueiden viereen. Tällöin matalamman sosioekonomisen hyvinvoinnin alueet laajenevat maantieteellisesti. (Massey & Denton 1988, 1989; ks. Kortteinen & Vaattovaara 2015)

Kuntapolitiikan merkittävimmät tulevaisuudenhaasteet liittyvät sekä kuntien välisen että kuntien sisäisen eriytymiskehityksen hallitsemiseen. Vaikka kaupunkien sisäinen alueellinen eriytyminen ei Suomessa ole vielä synnyttänyt niin vakavia ongelmia kuin joissakin muissa Euroopan maissa, ilmiö on Suomenkin kaupungeissa otettava vakavasti. Etenkin suurissa kaupungeissa, kuten Tampereella, on kiinnitettävä huomiota väestönkasvun hallintaan – kuinka paljon kaupungin väestö kasvaa ja minne kasvu kaupungissa sijoittuu – sekä kaupungin sisäisen alueellisen eriytymisen hillitsemiseen. (Saikkonen ym. 2018; Kuntapolitiikka käännekohtassa? 2022)

Eriytymisen voimistuminen heikentää kuntalaisten hyvinvointia ja vaikuttaa kielteisesti kuntien menestymisen mahdollisuuksiin. Väestöryhmien väliset hyvinvointierot eriyttävät myös yhteiskunnallista luottamusta. Hyvinvointi lisää ihmisten yhteiskunnallista luottamusta, kun taas osattomuuden kokemukset vähentävät luottamusta yhteiskuntaa kohtaan. Tampereella asuu paljon nuoria ikäluokkia, jolloin nuoriin liittyvät teemat ovat tärkeitä kaupungin kasvun, elinvoimaisuuden ja alueellisen eriytymisen kysymyksissä. Myös kansainvälinen muuttoliike on yleensä suuntautunut Tampereen kaltaisiin suurempiin kaupunkeihin. Tämän vuoksi esimerkiksi hyvällä kotouttamispolitiikalla on merkitystä alueellisen eriytymisen tasoittamisessa ja ehkäisemisessä. Ympäristöministeriön koordinoiman kansallisesti toteutettavan Kestävä kaupunki -ohjelman (2019–2023) yhdeksi teemaksi on nostettu sosiaalisesti kestävä kaupunki. Tähän tavoitteeseen pyritään poistamalla ihmisten välistä eriarvoisuutta. Eriarvoisuuden vähentämisen keinoina ovat alueellisen eriytymisen kaventaminen ja ehkäiseminen sekä yhteisöllisyyden lisääminen. (Saari 2017; Kestävä kaupunki 2022; Kuntapolitiikka käännekohtassa? 2022)

1.3 Miten alueellista eriytymistä tarkastellaan tässä raportissa?

Tässä raportissa ollaan kiinnostuneita ihmisten, asioiden ja ilmiöiden alueellisesta jakautumisesta Tampereen kaupungissa. Tarkasteltaviksi teemoiksi on valittu Tampereen asuntokanta, väestö ja tamperelaisten tilastollinen sosioekonominen hyvinvointi sekä oma kokemusperäinen hyvinvointi. Raportin aineisto on koottu Tilastokeskuksen tiedoista, Kototietokannasta (Työ- ja elinkeinoministeriö, Tilastokeskus), yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmästä, Digi- ja väestötietoviraston väestö- ja rakennuskantatiedoista sekä Tampereen kaupungin omista aineistoista. Raportin tiedot ovat pääosin vuosilta 2020–2022.

Raportissa tarkastellaan erilaisten asuintalotyyppien – kerrostalo, rivitalo, pientalo – alueellista jakautumista Tampereella. Tämän lisäksi tutkitaan, missä päin kaupunkia sijaitsee omistus-asuntovaltaisia asuinalueita, ja missä puolestaan asutaan enimmäkseen vuokra-asunnoissa. Ajankohtainen asuntokantaan ja alueelliseen eriytymiseen liittyvä asia on asuntojen koko: missä kaupunginosissa eletään ahtaammin, ja missä taas tilaa on käytettävissä enemmän. Huomiota kiinnitetään myös siihen, miten eri asuinalueiden arvostuksesta kertova asumisen hinta – omistusasuntojen myyntihinta ja vuokra-asuntojen vuokra – vaihtelee Tampereen kaupungissa.

INFO

Tampereen asuinalueiden tilastollisesta sosioekonomisesta hyvinvoinnista kertovat muuttujat ovat korkeakoulutettujen osuus, työttömien osuus ja asukkaiden mediaanitulot. Mediaanitulolla tarkoitetaan suuruusjärjestykseen asetettujen tulojen keskimmäistä arvoa eli tulojakauman ”tyypillistä” arvoa. Näiden muuttujien perusteella on laskettu hyvinvointi-indeksi, joka saa arvoja välillä 0–100. Mitä suurempi indeksin arvo on, sitä parempi on alueen hyvinvointi edellä mainituilla muuttujilla mitattuna. Hyvinvointi-indeksin kaikki arvot on jaettu kymmeneen yhtä paljon tapauksia sisältävään osaan eli desiiliin, joista desiili 10 on hyvinvoinnin korkein taso ja desiili 1 vastaavasti matalin taso. Jatkossa hyvinvointi-indeksiin viitataan sosioekonomisen hyvinvoinnin käsitteellä ja hyvinvointi-indeksin desiileistä käytetään käsitettä sosioekonomisen hyvinvoinnin tasot.

Tämän jälkeen havainnoidaan hyvinvoinnin alueellista jakautumista Tampereen asuinalueilla sosioekonomisen tilastotiedon ja asukkaiden omien hyvinvoinnin kokemusten avulla. Tilastotiedon rinnalle kokemusperäistä hyvinvointitietoa on saatu tamperelaisille suunnatusta hyvinvointikyselystä. Väestörakennetta käsitellään erityistä yhteiskunnallista huomiota vaativien väestöryhmien näkökulmasta. Raportissa selvitetään lapsiperheiden, opiskelijoiden ja itsenäisesti asuvien nuorten, ikääntyneiden sekä vieraskielisten ihmisten jakaumaa Tampereen asuinalueilla.

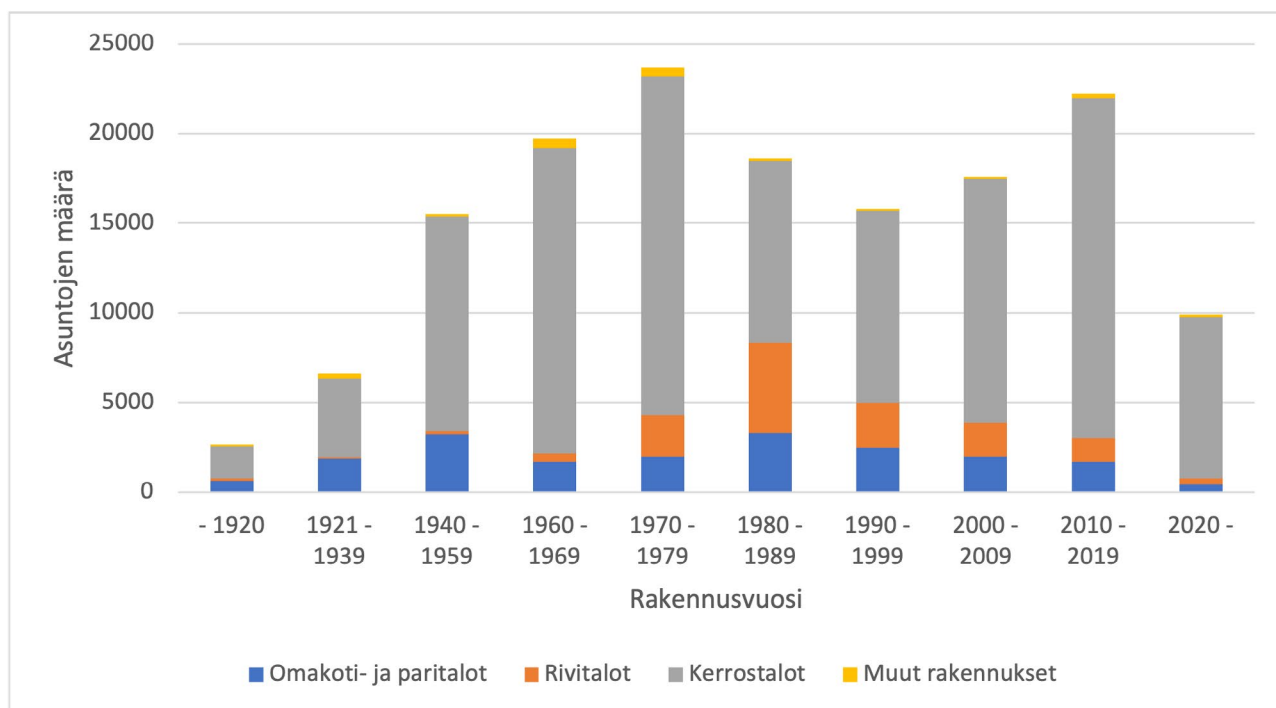
Raportin lopuksi kiteytetään alueellisen eriytymisen nykytilanne Tampereella. Tämän lisäksi kuvataan sitä, miten pyrkimys alueellisen eriytymisen tasoittamiseen ja ehkäisemiseen näkyy Tampereen kaupungin strategiassa ja linjauksissa, ja minkälaisiin toimiin Tampereen kaupunki on jo ryhtynyt alueellisen eriytymisen kaventamiseksi ja torjumiseksi.

2 Tampereen asuntokanta

Koska olemassa olevalla asuntokannalla ja rakentuvalle asuntotuotannolla on merkitystä alueellisen eriytymisen muotoutumisessa, seuraavassa tarkastellaan Tampereen asuntokantaa selvittämällä talotyyppien alueellista jakautumista ja asunnon hallintamuotojen jakaamaa asuinalueilla. Huomiota kiinnitetään myös asuntojen kokoon ja hintaan.

2.1 Kerrostalokaupunginosat ja pientalojen alueet

Tampereen asuntokanta on rakentunut pääosin viimeisen 80 vuoden aikana. Asuntorakentaminen alkoi Tampereella kasvaa 1960-luvulla, jolloin kaupunkiin valmistui 19 750 uutta asuntoa (kuva 1). Seuraavalla vuosikymmenellä rakentamisen tahti kiihtyi, ja kaupunkilaiset saivat käyttöönsä 23 700 uudisasuntoa. 1980-luvulla rakentaminen hiipui hieman, ja 1990-luvulla uudisasuntoja rakennettiin vielä vähemmän: 15 800 kappaletta. 2000-luvulta lähtien asuntorakentaminen on alkanut jälleen kasvaa, ja 2010-luvulla Tampereelle nousi jo 22 220 uutta asuntoa. Vuosi 2022 oli historiallinen, kun uusia asuntoja valmistui yhden vuoden aikana enemmän kuin koskaan aiemmin: 4 579 kappaletta. Vuonna 2023 omistusasuntotuotanto ja sijoittajalähtöinen vuokra-asuntotuotanto ovat kuitenkin pienentyneet huomattavasti.

Kuva 1: Tampereella valmistuneet asunnot rakennusvuosikymmenen ja talotyyppien osuuden mukaan. 1900-luvun alkupuolen tilastoissa kahden vuosikymmenen tiedot on yhdistetty: sekä 1920- ja 1930-luvuilla että 1940- ja 1950-luvuilla rakennettujen asuinrakennusten määrät on laskettu yhteen. (Lähde: Tilastokeskus).

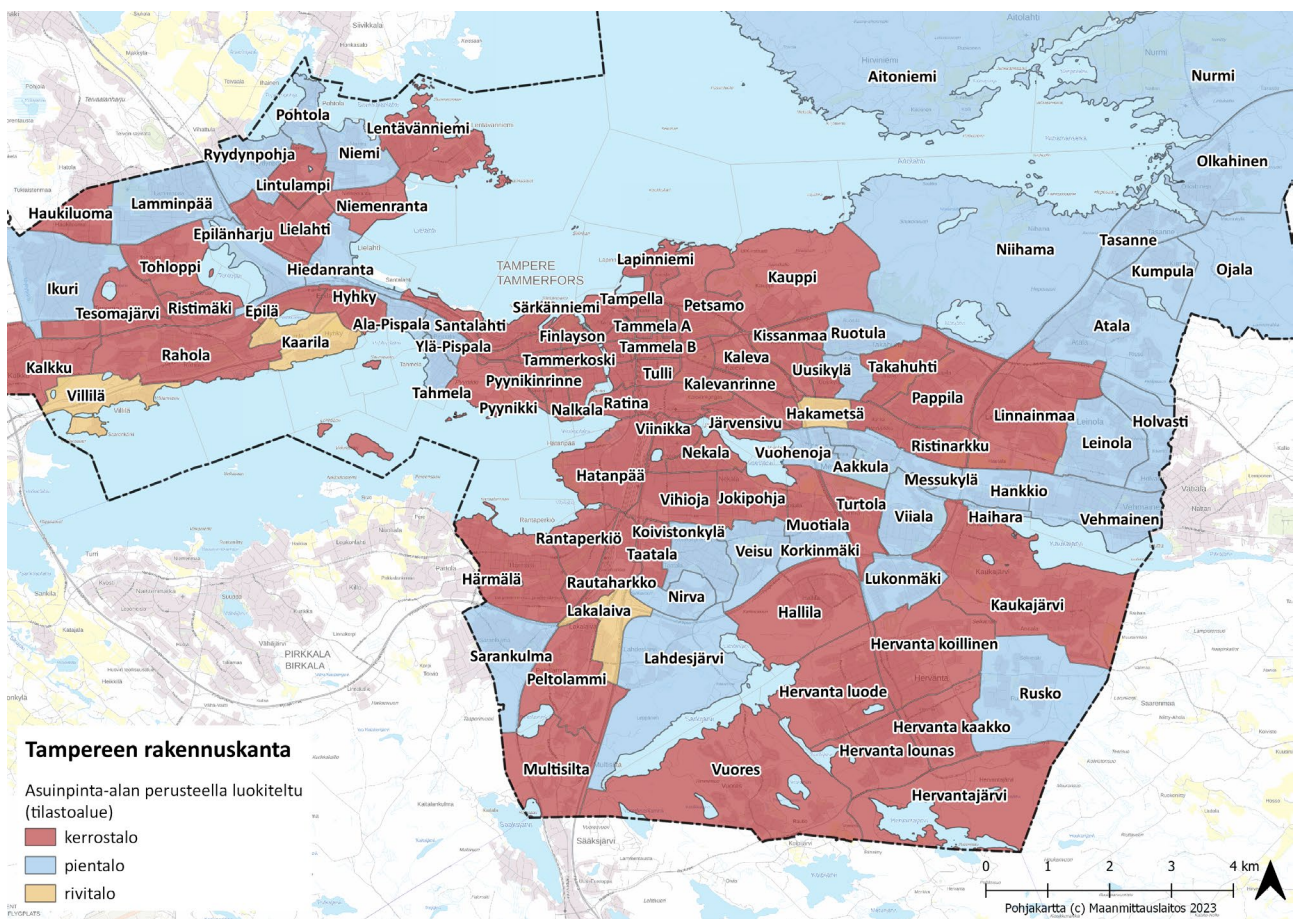
Valtaosa Tampereen uusista asuinrakennuksista on aina ollut kerrostaloja – tosin eri talo-tyyppien osuudet rakennetuista asunnoista ovat vaihdelleet hieman eri vuosikymmeninä (kuva 1). 1960-luvulla 86 prosenttia uusista asunnoista oli kerrostaloissa. 1980-luvulla puolestaan rakennettiin paljon rivitaloja. Silloin jopa 27 prosenttia uusista asunnoista valmistui rivitaloihin. Omakoti- ja paritaloja on rakennettu suhteellisesti eniten 1920–1950-luvuilla. Niitä rakennettiin paljon myös 1980-luvulla, jolloin omakoti- ja paritalojen osuus uusista asunnoista oli 18 prosenttia. 2010- ja 2020-luvuilla kerrostaloasuntojen osuus on jälleen kasvanut merkittävästi. Esimerkiksi vuonna 2022 uusista asunnoista peräti 94 prosenttia rakennettiin kerrostaloihin, noin 3 prosenttia omakotitaloihin, noin 1 prosentti rivitaloihin ja 1,5 prosenttia lisärakentamisena tai vanhojen rakennusten saneeraamisena asuinkäyttöön.

INFO

Lähiö: Tampereella pääosin 1960- tai 1970-luvulla rakennettu kerrostalovaltainen asuinalue, joka sijaitsee esikaupunkialueella ja jolle tyypillisiä ovat laajat yhteiset viheralueet ja pysäköintialueet.

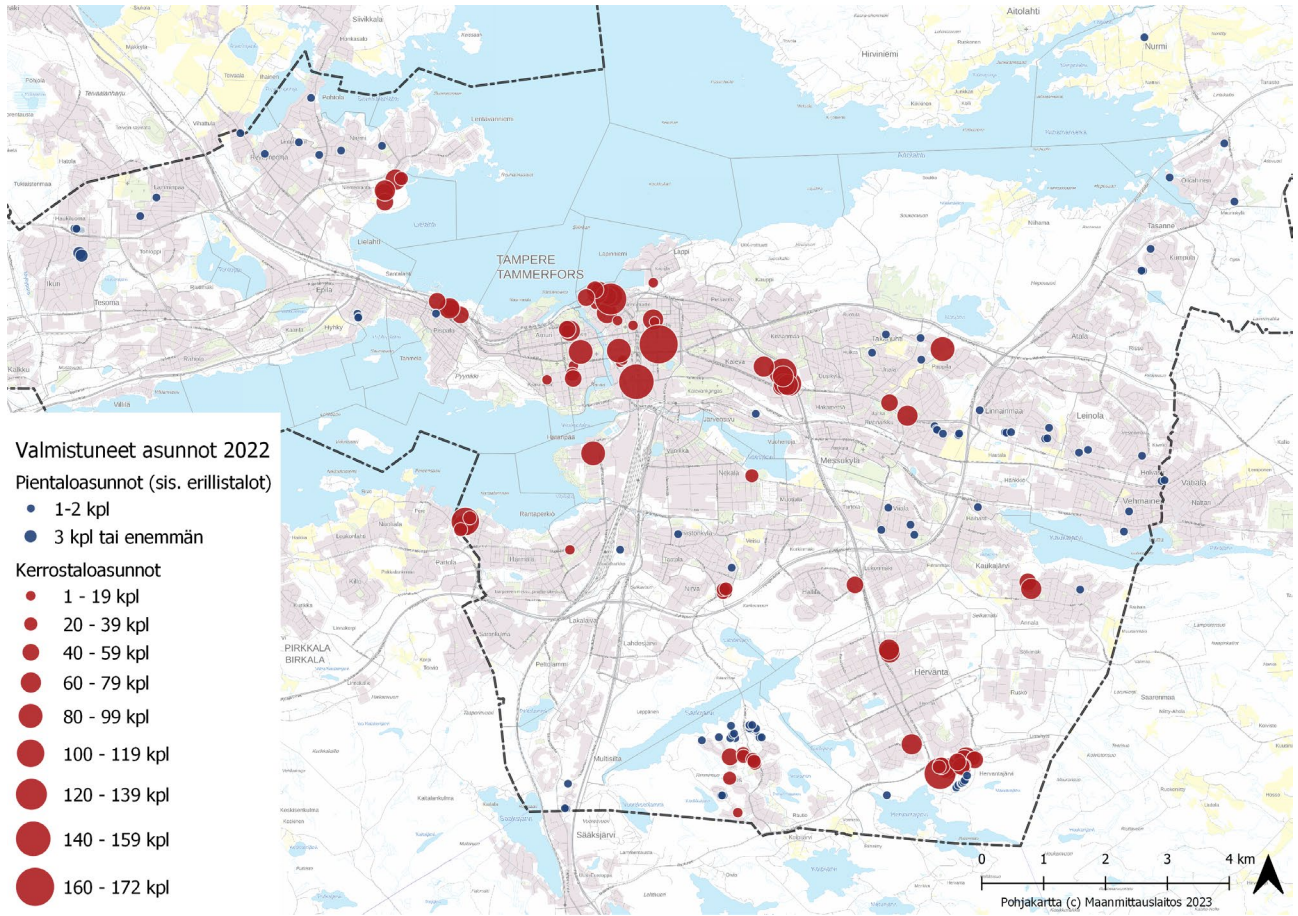
Kerrostalovaltaisina asuinpaikkoina Tampereen kaupungissa erottuu kolmenlaisia alueita (kartta 1). Ensinnäkin koko keskustan alueella Santalahdesta Kalevaan on lähes yksinomaan eri vuosikymmenillä rakennettuja kerrostaloja. Myös keskustan läheisyydessä on laajaa kerrostaloasutusta, kuten esimerkiksi Hatinpäällä, Härmälässä, Nekalassa ja Rantaperkiössä. Kolmantena erottuvat 1960–1980-luvuilla rakennetut lähiöt: Hervanta, Kaukajärvi ja sen osana Annala, Lentävänniemi, Multisilta, Peltolampi ja Tesoma. Rivi- ja ketjutalojen alueita on lähiöiden reunoilla sekä etäämmällä kaupungin keskustasta, kuten Atalassa, Hakametsässä, Kaarilassa, Muotialassa, Tasanteella ja Villilässä. Myös pientaloalueet sijaitsevat melko hajautuneesti koko kaupungissa keskustan ulkopuolisilla alueilla. Pientaloja – eli omakoti- ja paritaloja – on paljon muun muassa Annalaa, Härmälässä, Ikurissa, Messukylässä, Niemessä, Petsamossa ja Vehmaisissa.

Kartta 1: Eri talotyypin osuudet Tampereen tilastoalueilla. Kerrostalovaltaisia alueita on selvästi eniten. (Lähde: Tilastokeskus).

Myös uudisrakentaminen on Tampereella ollut varsin kerrostalovaltaista viime vuosina. Vuonna 2022 uusia kerrostaloasuntoja rakennettiin Tampereelle yhteensä 4 310 kappaletta. Niitä syntyi esimerkiksi Annalaan, Hervantaan, Hervantajärvelle, Härmälänrantaan, Kalevaan,

keskustaan, Niemenrantaan, Ranta-Tampellaan, Santalahteen, Tammelaan ja Vuorekseen (kartta 2). Samana vuonna rakennettiin 146 pientaloa, jotka sijaitsevat melko hajanaisesti koko kaupungin alueella. Eniten pientaloja nousi Haukiluomaan, Hervantajärvelle, Hyhkyyn, Ikuriin, Leinolaan ja Vuorekseen (kartta 2).

Kartta 2: Vuonna 2022 Tampereen kantakaupungissa valmistuneet pien- ja kerrostaloasunnot. Ympyrän koko kuvaa asuntojen lukumäärää. (Lähde: Facta-kuntarekisteri © Tampereen kaupunki 2023).

Tampereen asuntokantaa on hyödyllistä tarkastella myös suhteessa tamperelaisten sosioekonomiseen hyvinvointiin, jota käsitellään laajemmin luvussa 3. Vuonna 2020 huomattava osuus eli 42 prosenttia sosioekonomisen hyvinvoinnin matalimmalle tasolle sijoittuneista tamperelaisista asui 1970-luvulla rakennetuissa asunnoissa. Näitä koulutuksen, työttömyyden ja tulojen perusteella matalimman sosioekonomisen hyvinvoinnin kerrostalovaltaisia asuinalueita ovat muun muassa Hervanta, Kaukajärvi, Lentävänniemi, Multsilta ja Tesoma. Korkeimmalle sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolle lukeutuneet kuntalaiset puolestaan asuivat useimmiten 2010-luvulla rakennetuissa asunnoissa: kerrostaloissa keskustan läheisyydessä, kuten Ratinassa ja Tampellan alueella, sekä rivi- ja pientaloissa esimerkiksi Annalassa, Atalassa, Muotialassa, Vehmaisissa ja Vuoreksessa.

2.2 Vuokra-asujien kerrostalot ja omistusasujien pientalot

Viimeisen viidentoista vuoden aikana omistusasuntojen osuus Tampereen asunnoista on vähentynyt ja vuokra-asuntojen osuus vastaavasti kasvanut. Vuonna 2005 kaikista asunnoista omistusasuntoja oli 50 prosenttia ja vuokra-asuntoja 41 prosenttia. Nykyään Tampereella omistusasuntojen osuus on 43 prosenttia ja vuokra-asuntojen osuus 48 prosenttia. Muita asunnon hallintamuotoja, kuten asumisoikeus-, osuuskunta- tai osaomistusasuntoja, on 9 prosenttia.

Vuokra-asuntomarkkinat jakautuvat vuokra-asumisen eri muotoihin. Ensinnäkin on olemassa vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja, joista osa tuotetaan institutionaalisten vuokra-asunto-toimijoiden ja osa asuntorahastojen asunnon hankinnan kautta. Myös yksityiset asuntosi-joitajat ostavat yksittäisiä asuntoja tai asuntoryhmiä vuokrattavaksi vuokra-asuntomarkkinoilla. Toiseksi on olemassa ARA-vuokra-asuntoja, joissa asukasvalinnan perusteena on asukkaan vähävaraisuus, pienituloisuus ja asunnon tarve. Tampereen kaupunki on sitoutunut valtion kanssa solmimissaan maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksissa siihen, että syntyvästä asuntotuotannosta merkittävä osa toteutuu kohtuuhintaise-na ARA-asuntotuotantona. 2000-luvun lopussa alkaneen finanssikriisin aikana Tampereella rakennettiin hyvin vähän uusia asuntoja. Tämä johti varsinkin pien-ten asuntojen patoutuneeseen kysyntään samalla, kun Tampereen asukasmäärä kasvoi voimakkaasti. Vuosina 2017–2022 Tampereella rakennettiin aiempia vuosia huomattavasti enemmän uudisasuntoja, joista merkittävä osa suuntautui asuntosi-joituksista tuottoja hakeville vuokramark- kinoille. (Tampereen kaupungin...2022)

INFO

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskes- kuksen eli ARA:n yhtenä tehtävänä on tukea kohtuuhintaisten vuokra-asunto- jen rakentamista Suomessa. ARA-vuok- ra-asunnot on suunnattu vähävaraisille, pienituloisille ja asunnon tarpeessa oleville kotitalouksille – mukaan lukien myös erityisryhmät, kuten opiskelijat, vanhukset, vammaiset, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat sekä asun- nottomuustautaiset ihmiset. Valtio tukee ARA-vuokra-asuntotuotantoa, ja ARA-vuokra-asuntojen vuokrat ovat säädeltyjä omakustannusvuokria.

Tampereella on kahdenlaisia vuokra-asuntovaltaisia asuinalueita. Vanhemmissa kerrostalo- lähioissa, kuten Annalassa, Hervannassa, Kaukajärvellä, Multisillassa, Peltolammilla ja Teso- malla asutaan yleisimmin vuokra-asunnoissa. Esimerkiksi Hervannan koillisosassa jopa 86 prosenttia asukkaista asuu vuokralla. Myös uusien asuntojen tuotanto on hyvin vuokra-asun- tovaltaista. Tämän vuoksi vuokra-asukkaita on paljon myös uudemmilla kerrostaloalueilla – esimerkiksi Kalevanrinteessä, Niemenrannassa, Santalahdessa ja Vuoreksessa.

Vuonna 2020 Tampereella oli noin 17 000 valtion tuella rakennettua ARA-vuokra-asuntoa ja noin 3 500 asumisoikeusasuntoa, joista suuri osa sijaitsee 1960–1970-luvuilla rakennetuissa lähiöissä, kuten Hervannassa, Multisillassa, Peltolammilla ja Tesomalla. Uudempia ARA-asuntoja on rakennettu esimerkiksi Hallilaan, Hatanpäälle, Jankaan ja Linnainmaalle.

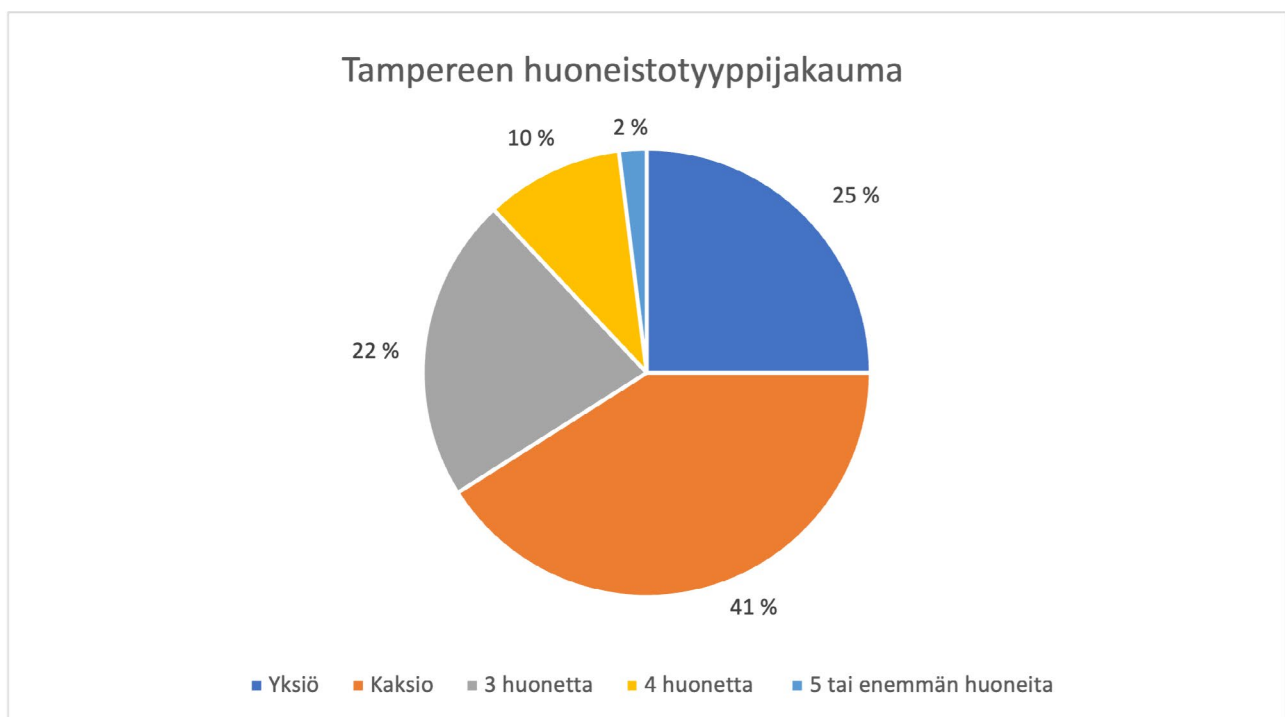
Alueellisen eriytymisen näkökulmasta merkittävintä on se, että asunnon hallintamuodolla on yhteys asukkaiden sosioekonomiseen hyvinvointiin. Yleensä mitä suurempi osuus alueen asunnoista on vuokra-asuntoja, sitä matalampi on myös alueen sosioekonomisen hyvinvoinnin taso. Esimerkiksi osassa Hervantaa sosioekonomisen hyvinvoinnin alimmille tasoille sijoittuneista ihmisistä 98 prosenttia asui vuokra-asunnoissa vuonna 2020. Uudemmissa alueille, kuten Vuoreksessa, alimmilla sosioekonomisen hyvinvoinnin tasoilla olleista asukkaista 88 prosenttia asui vuokralla. Vuores on esimerkki uudesta asuinalueesta, jossa on pyritty asukkaiden sosiaaliseen sekoittamiseen. Tästä huolimatta Vuoreksessakin on sisäisiä sosioekonomisia eroja, kun osassa Vuoresta lähes kaikki asukkaat asuvat omistusasunnoissa ja sijoittuvat sosioekonomisen hyvinvoinnin korkeimmille tasoille. Sosioekonomisen hyvinvoinnin korkeimmilla tasoilla vuokra-asumisen osuus on yleensä melko pieni, korkeintaan 10 prosenttia. Tampereella omistusasuntoja on eniten rivi- ja pientalovaltaisilla asuinalueilla, kuten esimerkiksi Kumpulassa, Leinolassa, Olkahisissa ja Vehmaisissa.

2.3 Pienenevä asuntojen koko ja yksinasuvien kerrostaloalueet

Suomen suurimpiin kaupunkeihin rakennettujen uusien asuntojen keskimääräinen huoneistoala neliömetreinä on pienentynyt huomattavasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Näin on käynyt myös Tampereella, jossa valmistuneiden asuntojen huoneistoalan keskiarvo vuonna 2010 oli 67 m². Vuonna 2022 se oli kutistunut 44 neliömetriin. Muutos on ollut nopea ja yllättävä suunnittelun aiempiin lähtökohtiin nähden. Kuten kuvasta 2 ilmenee, huoneiden lukumäärällä mitattuna kaikista Tampereen asunnoista suurin osa vuonna 2020 oli kaksioita (41 %) ja toiseksi eniten oli yksiöitä (25 %).

Kuva 2: Eri huoneistotyyppien osuudet Tampereen asuntokannasta vuonna 2020. (Lähde: Tilastokeskus, Digi- ja väestötietovirasto).

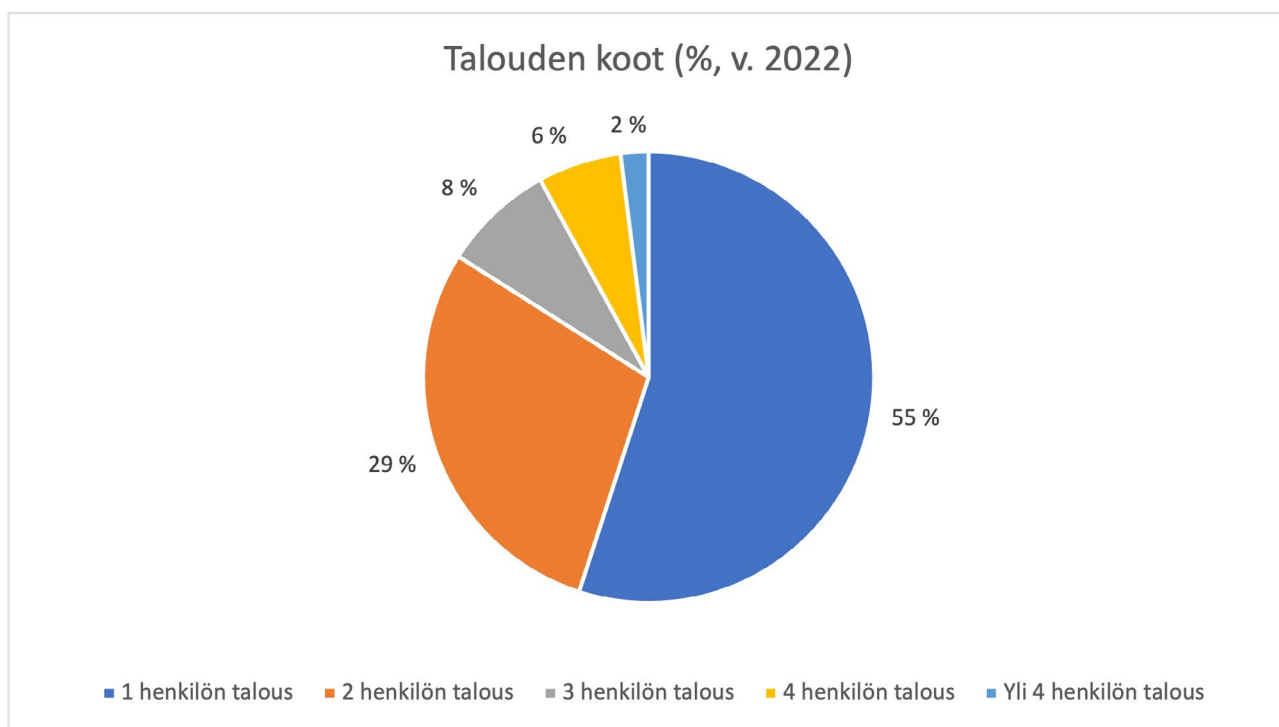
Yksiöiden osuus uudisasunnoista on kasvanut selvästi viime vuosina. Vuonna 2022 Tampereelle rakennetuista uusista asunnoista 42 prosenttia oli yksiöitä, 36 prosenttia kaksioita, 15 prosenttia kolmioita, 5 prosenttia neliöitä ja 2 prosenttia tätä isompia asuntoja. Eniten yksiöitä rakennettiin keskustan alueelle ja Kalevaan sekä uudemmille asuinalueille Hervantajärvelle, Härmälänrantaan, Niemenrantaan ja Santalahteen. Uusien yksiöiden huoneistoalan keskiarvo oli 28 neliömetriä.

Kerrostalo-yksiöitä ja -kaksioita on paljon keskustan alueella, Kalevassa sekä lähiöissä – kuten Hervannassa, Kaukajärvellä, Lentävänniemessä ja Tesomalla. Yksiöitä ja kaksioita on

runsaasti myös uudemmilla kerrostalovaltaisilla alueilla, esimerkiksi Härmälänrannassa, Niemenrannassa, Santalahdessa ja Vuoreksessa. Näillä alueilla asukkaiden asumisväljyys (m²/asukas) on yleensä Tampereen pienimpiä. Neljän ja viiden huoneen asuntoja on puolestaan enemmän rivi- ja pientaloissa etäämmällä keskustasta muun muassa Atalassa, Olkahisissa, Ryydynpohjassa, Tasanteella ja Vehmaisissa sekä lähiöiden reunoilla Hervannassa, Kaukajärvellä, Peltolammilla ja Tohlopissa. Suurempia asuntoja on myös uudemmilla pientalovaltaisilla asuinalueilla, kuten Annalan uusilla omakotialueilla ja Vuoreksessa.

Yksin asuvien ihmisten osuus väestöstä kasvaa jatkuvasti. Vuonna 2022 kaikista Tampereen talouksista yksinasuvien talouksien osuus oli 55 prosenttia (kuva 3). Koko Tampereen asukkaista joka kolmas asui yksin. Yksinasuvien talouksia sijaitsee yleensä eniten alueilla, joiden asuntokannassa kerrostaloyksiöitä ja -kaksioita on myös suhteessa eniten. Yksinasuvien talouksien osuus oli suhteellisesti suurin Hervannan koillisosissa, Nekalassa ja Tesomalla, joissa kaikista talouksista noin kaksi kolmasosaa oli yksinasuvien talouksia. Kalevassa, Santalahdessa ja Tammelassa yksinasuvien osuus oli lähes sama (60 %). Suhteessa vähiten yksin asuttiin pientalovaltaisessa Leinolassa.

Alueellisen eriytymisen näkökulmasta merkittävää on se, että talouden koko sekä koulutuksen, työttömyyden ja tulojen perusteella laskettu sosioekonominen hyvinvointi ovat yhtey-

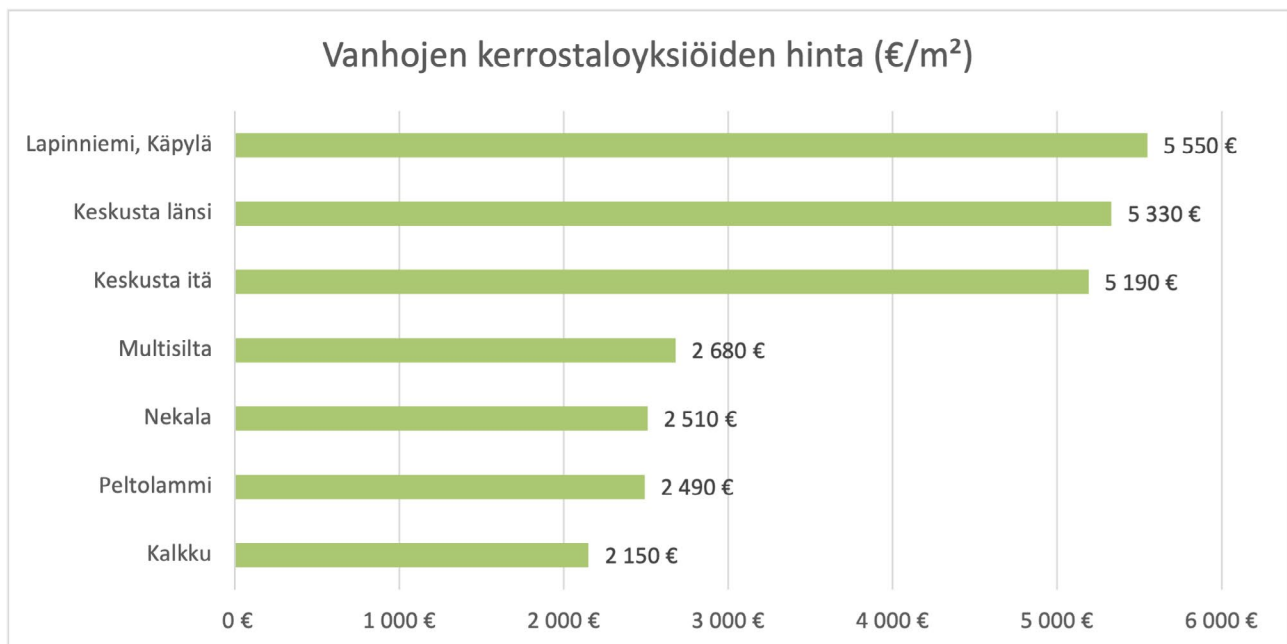

Kuva 3: Vuonna 2022 Tampereen kaikista talouksista yli puolet oli yksinasuvien talouksia. Neljän henkilön talouksia Tampereella oli 6 prosenttia ja yli neljän henkilön talouksia vain 2 prosenttia.

dessä toisiinsa. Mitä enemmän alueella on yksinasuvien talouksia, sitä matalampi on alueen sosioekonomisen hyvinvoinnin taso. Ihmiset asuvat yksin yleensä niissä elämänvaiheissa, joille esimerkiksi tulojen vähäisyys on tyypillistä, kuten opiskelun aikana tai eläkkeellä ollessa. Yksin asuminen voi vaikuttaa myös ihmisten omiin hyvinvoinnin kokemuksiin. Tampereen kaupungin keväällä 2023 toteuttaman hyvinvointikyselyn mukaan yksinasuvat kokivat useimmin, etteivät he kuulu mihinkään ryhmään tai yhteisöön. He tunsivat yksinäisyyden, apeuden ja alakuloisuuden tunteita muuta väestöä enemmän. Yksinasuvat olivat keskimäärin myös psyykkisesti kuormittuneempia kuin tamperelaiset, jotka eivät asuneet yksin. (Tampereeläisten hyvinvointikysely 2023)

2.4 Keskustan kalliit asunnot ja lähiöiden edullisemmat neliömetrit

Alueellinen eriytyminen ilmenee myös asuinalueiden arvostuksesta kertovina asuntojen hintojen eroina. Vuonna 2022 Tampereen keskustan alueella uuden kerrostaloyksiön hinta oli keskimäärin 6 500 €/m² ja keskustan ulkopuolisilla alueilla 5 200 €/m² (Uusien osakeasuntojen...). Vanhojen kerrostaloyksiöiden keskimääräinen hinta Tampereella oli 3 650 €/m². Kalleimmat neliömetrit olivat Lapinniemiessä ja Käpylässä sekä keskustassa (kuva 4). Edullisimmin vanhan kerrostaloyksiön sai Kalkusta. Myös Nekalassa sekä Multisillassa ja Peltolammilla vanhojen kerrostaloyksiöiden neliömetrit olivat keskimäärin muuta kaupunkia halvempia (Vanhojen osakeasuntojen...).

Kuva 4: Vanhojen kerrostaloyksiöiden neliöhinta Tampereen kaupunginosissa vuonna 2022. (Lähde: Tilastokeskus)

Asuntojen hintojen alueelliset erot näkyvät myös vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen vuokrassa. Vuoden 2022 lopulla kaikkien Tampereen vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen keskimääräinen vuokra oli 16 €/m². Yleisimmän asuntotyyppin eli kaksion vuokra oli keskimäärin 15 €/m². Kalleimman hinnan vapaarahoitteisesta vuokrakaksiosta sai maksaa Tampereen keskustan ja Vuoreksen alueilla (16 €/m²). Vähän etäämmällä keskustasta esimerkiksi Hakametsässä, Kaarilassa, Koivistonkylässä, Muotialassa ja Takahuhdissa vuokrat olivat vain hieman edullisemmat (15,5 €/m²). Edullisin vuokrataso (14 €/m²) oli lähiöissä, kuten Hervannassa, Kaukajärvellä, Lentävänniemessä, Multisillassa, Peltolammilla ja Tesomalla.

ARA-vuokra-asuntojen vuokrat ovat pienempiä kuin asuinalueiden vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen: vuoden 2022 lopussa Tampereella keskimäärin 13 €/m². Erotus vapaarahoitteisen asunnon keskimääräiseen vuokraan oli 3 €/m². ARA-vuokrat olivat siis 19 prosenttia vapaarahoitteisia vuokria edullisempia. Viime vuosina ARA-asuntojen vuokrat ovat nousseet suhteellisesti eniten Tampereen keskustassa ja Vuoreksessa, joissa ARA-kaksion vuokra oli keskimäärin 14,5 €/m². Hieman kauempana keskustasta olevilla alueilla kaksion keskimääräinen vuokra oli 13 €/m² ja lähiöissä 12,5 €/m². (Asuntojen vuokrat...)

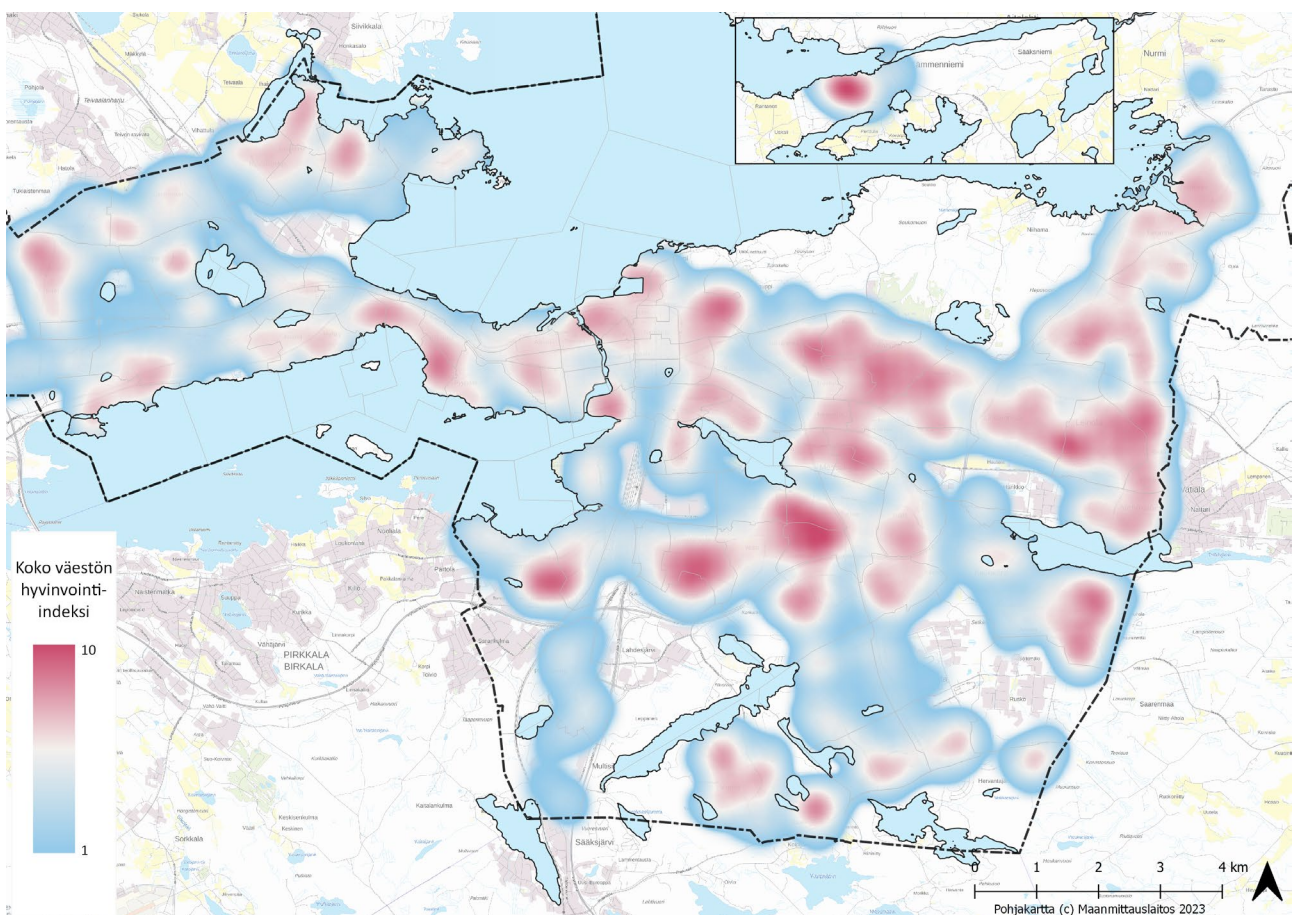

3 Tamperelaisten hyvinvointi

Hyvinvoinnin alueellista jakautumista tarkastellaan sekä tilastollisen sosioekonomisen hyvinvoinnin että tamperelaisten omien hyvinvoinnin kokemusten avulla. Sosioekonomisen hyvinvoinnin tasot havainnollistavat hyvinvointieroja kaupungin sisällä eli suhteessa Tampereen muihin asuinalueisiin. Ne eivät kuitenkaan kerro ihmisten omista hyvinvoinnin tai huono-osaisuuden kokemuksista. Siksi Tampereen kaupunki toteuttaa kahden vuoden välein kuntalaisille suunnatun hyvinvointikyselyn, jolla kerätään kokemustietoa asukkaiden hyvinvoinnista tilastotiedon oheen.

3.1 Sosioekonomisen hyvinvoinnin jakautuminen Tampereen asuinalueilla

Kartta 3 esittää sosioekonomisen hyvinvoinnin tasojen alueellisen jakauman Tampereella vuonna 2020. Tarkastelussa on Tampereen koko väestö – mukaan lukien opiskelijat ja eläkeläiset. Kartalla punaisen sävyt kertovat korkeammista sosioekonomisen hyvinvoinnin tasoista, ja sinisen sävyt taas viittaavat matalampiin sosioekonomisen hyvinvoinnin tasoihin. Alueellisen eriytymisen näkökulmasta on hyödyllistä kiinnittää huomiota asuinalueisiin, jotka sijoittuvat sosioekonomisen hyvinvoinnin matalimmille tasoille. Näissä kaupunginosissa asukkaiden alempi koulutustaso, korkeampi työttömyys sekä pienituloisuus ovat yleisempiä verrattuna Tampereen muihin asuinalueisiin. Tällaisia asuin ympäristöjä on erityisesti Annalan, Hervannan, Kaukajärven, Multisillan, Nekalan, Peltolammin ja Tesoman alueilla. Myös Hallilassa, Härmälässä, Kalkussa, Lentävänniemessä, Lielahdessa ja Linnainmaalla on havaittavissa

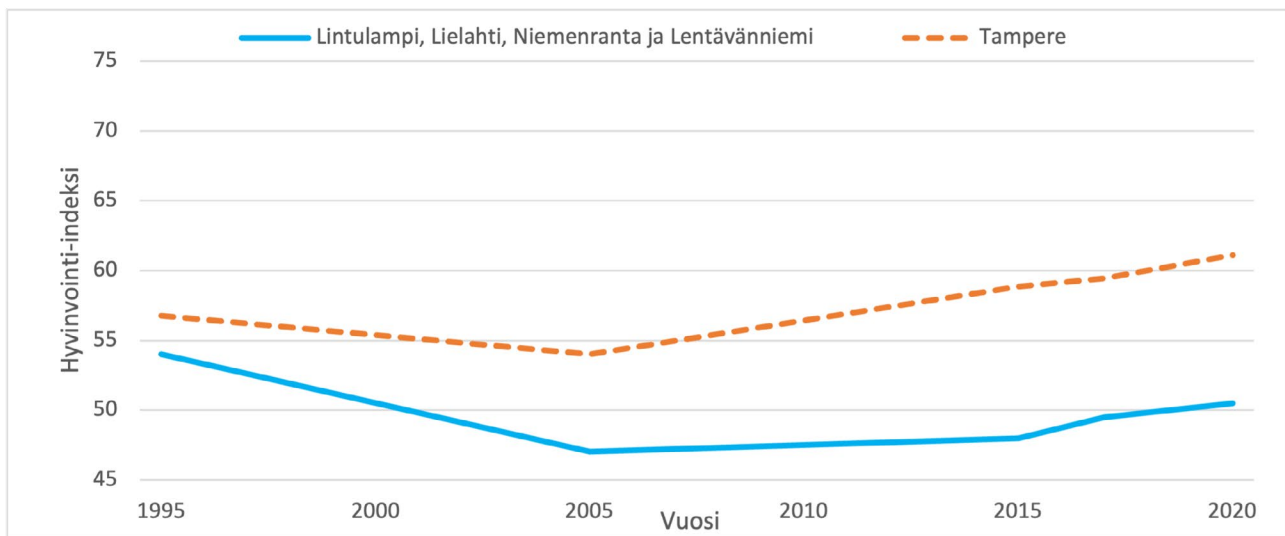
Kartta 3: Sosioekonomisen hyvinvoinnin tasot Tampereen asuinalueilla vuonna 2020. Kartassa yhdistyvät lähemmäksi sijaitsevien tilastollisten tarkastelupisteiden tiedot. Koska kartta yleistää yksityiskohtaisempaa tietoa, kartassa korostuvat laajemmalla maantieteellisellä alueella.

matalamman sosioekonomisen hyvinvoinnin alueita. Asuinympäristöt, joiden asukkailla on puolestaan korkein koulutus, pienin työttömyysaste ja suurimmat tulot suhteessa muiden kaupunginosien asukkaisiin, sijaitsevat hajautuneesti Tampereen kaupungin alueella. Sosioekonomisen hyvinvoinnin ylimmille tasoille lukeutuvia asuinkekkitymiä on muun muassa Annalassa, Hallilassa, Härmälässä, Korkeinmäessä, Leinolassa, Ratinassa ja Vuoreksessa.

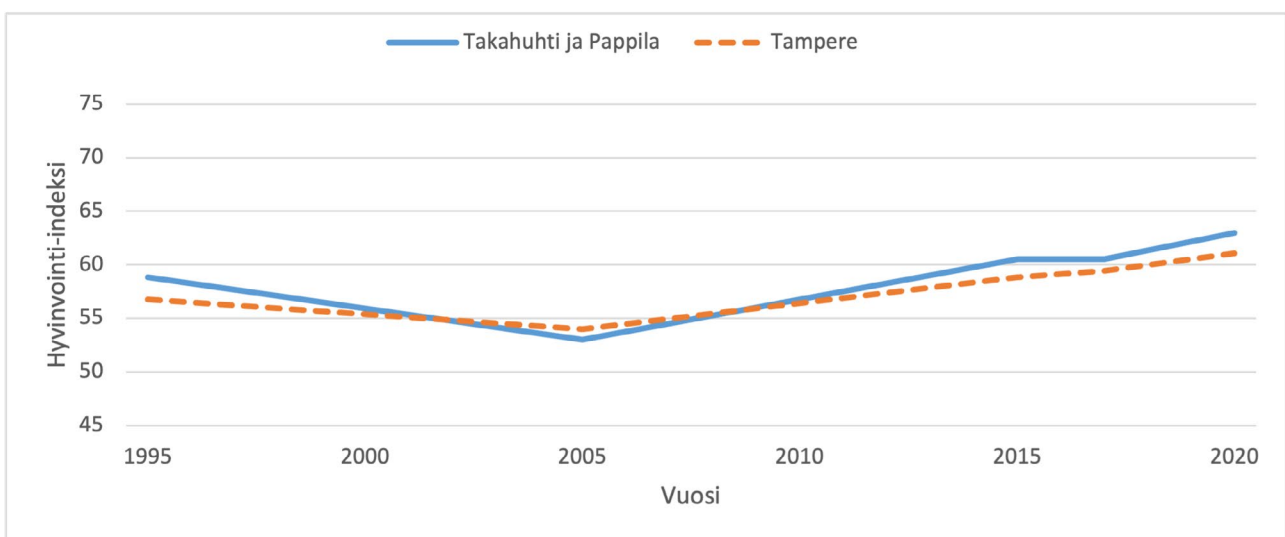
Sosioekonomisen hyvinvoinnin alueellista jakautumista tutkittaessa on tärkeää selvittää myös hyvinvoinnin tasoissa tapahtuneita ajallisia muutoksia. Ajallisessa tarkastelussa on keskitytty Tampereen matalimman ja korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin tason alueellisiin muutoksiin vuodesta 1995 vuoteen 2020. Tampereella viimeisen 25 vuoden aikana matalimmalla sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolla pysyneet asuinympäristöt sijaitsevat Hallilassa, Hervannassa, Härmälässä, Kaukajärvellä, Multisillassa, Nekalassa, Peltolammilla ja Tesomalla. Matalimmalle sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolle pudonneita asuinympäristöjä on kaikkien edellä mainittujen kaupunginosien lisäksi Annalassa, Lentävänniemessä, Lielahdessa ja Linnainmaalla. Vuoden 1995 jälkeen rakentuneita sosioekonomisen hyvinvoinnin matalimmille tasoille sijoittuneita asuinympäristöjä on syntynyt lähinnä Holvastiin, Niemenrantaan, Santalahteen ja Tesomalle. Alimmalta sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolta nousseita asuinympäristöjä on esimerkiksi Hervannassa, Pispalassa, Rantaperkiössä, Rautaharkossa ja Tesomalla. Yleensä kehitys on kuitenkin ollut hyvin maltillista: yleisimmin alimmalta sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolta 1 on noustu tasoille 2–3. Tampereella on myös asuinympäristöjä, jotka ovat sosioekonomisen hyvinvoinnin tasoilla mitattuna kehittyneet voimakkaasti 25 vuoden aikana: ne ovat nousseet sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolta 1 tasolle 9. Tällaisia asuinympäristöjä on Lamminpäässä, Linnainmaalla, Messukylässä, Vehmaisissa ja Viinikassa.

Ylimmällä sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolla vuodesta 1995 pysyneet asuinympäristöt sijaitsevat maantieteellisesti hajallaan Tampereen kaupungin alueella. Tällaisia asuinympäristöjä on muun muassa Hallilassa, Kaarilassa, Kissanmaalla, Pyynikillä ja Tahmelassa. Uusia ylimmälle sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolle sijoittuneita asuinympäristöjä on syntynyt selvästi eniten Vuorekseen. Myös Annalassa, Atalassa, Hervantajärvellä sekä Holvastissa on vuoden 1995 jälkeen rakennettuja, sosioekonomisen hyvinvoinnin ylimmälle tasolle sijoittuneita asuinympäristöjä. Sosioekonomisen hyvinvoinnin ylimmälle tasolle nousseet asuinympäristöt ovat nekin melko hajautuneina Tampereen kaupungissa. Niitä on muun muassa Härmälässä, Leinolassa, Messukylässä, Niemessä ja Pohtolassa. Voimakkainta sosioekonomisen hyvinvoinnin kasvu on ollut Korkeinmäessä ja Muotialassa.

Seuraavissa kuvaajissa (kuvat 5–7) on esitetty kolmen erilaisen alueen sosioekonomisen hyvinvoinnin kehitys (hyvinvointi-indeksi) verrattuna koko Tampereen sosioekonomisen hyvinvoinnin kehitykseen vuosina 1995–2020. Joillakin alueilla hyvinvointi on ollut jatkuvasti matalampi kuin Tampereella keskimäärin. Toisissa kaupunginosissa sosioekonominen hyvinvointi on puolestaan ollut pitkään melko lähellä koko Tampereen sosioekonomisen hyvinvoinnin keskiarvoa. Joidenkin asuinalueiden hyvinvointi on taas kasvanut voimakkaasti viimeisen parinkymmenen vuoden aikana ja on nykyään selvästi korkeampi kuin Tampereella keskimäärin.

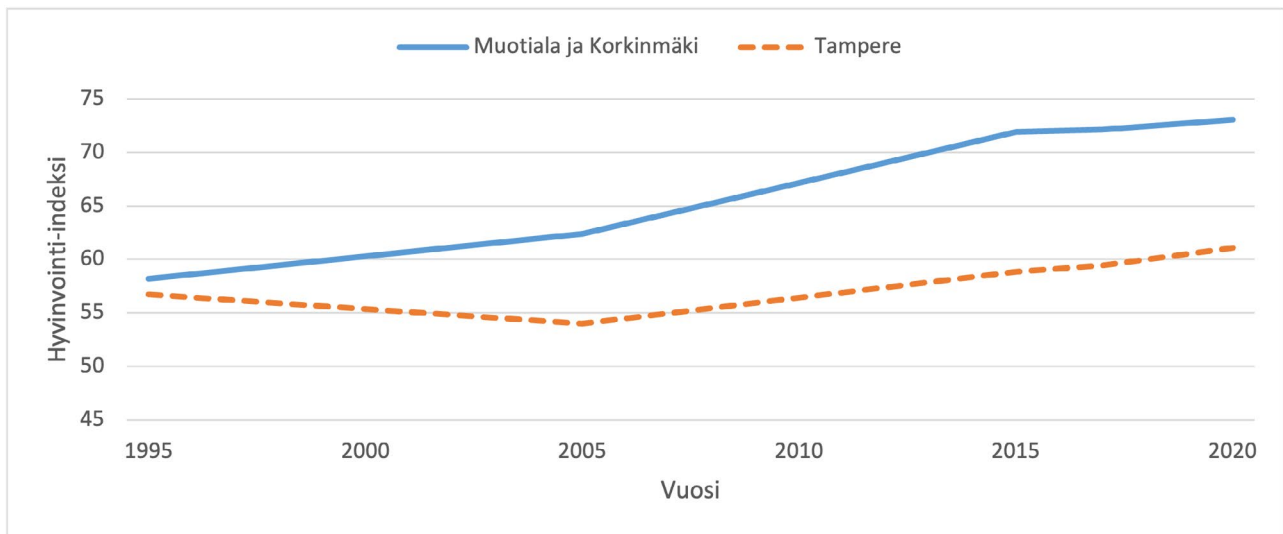

Kuva 5: Lintulammin, Lielahden, Lentävänniemen ja Niemenrannan sosioekonominen hyvinvointi on ollut matalampi kuin Tampereella keskimäärin. (Lähde: Tilastokeskus, Digi- ja väestötietovirasto)

Kuva 6: Takahuhdin ja Pappilan sosioekonominen hyvinvointi on ollut pitkään melko lähellä koko Tampereen sosioekonomisen hyvinvoinnin keskiarvoa. (Lähde: Tilastokeskus, Digi- ja väestötietovirasto)

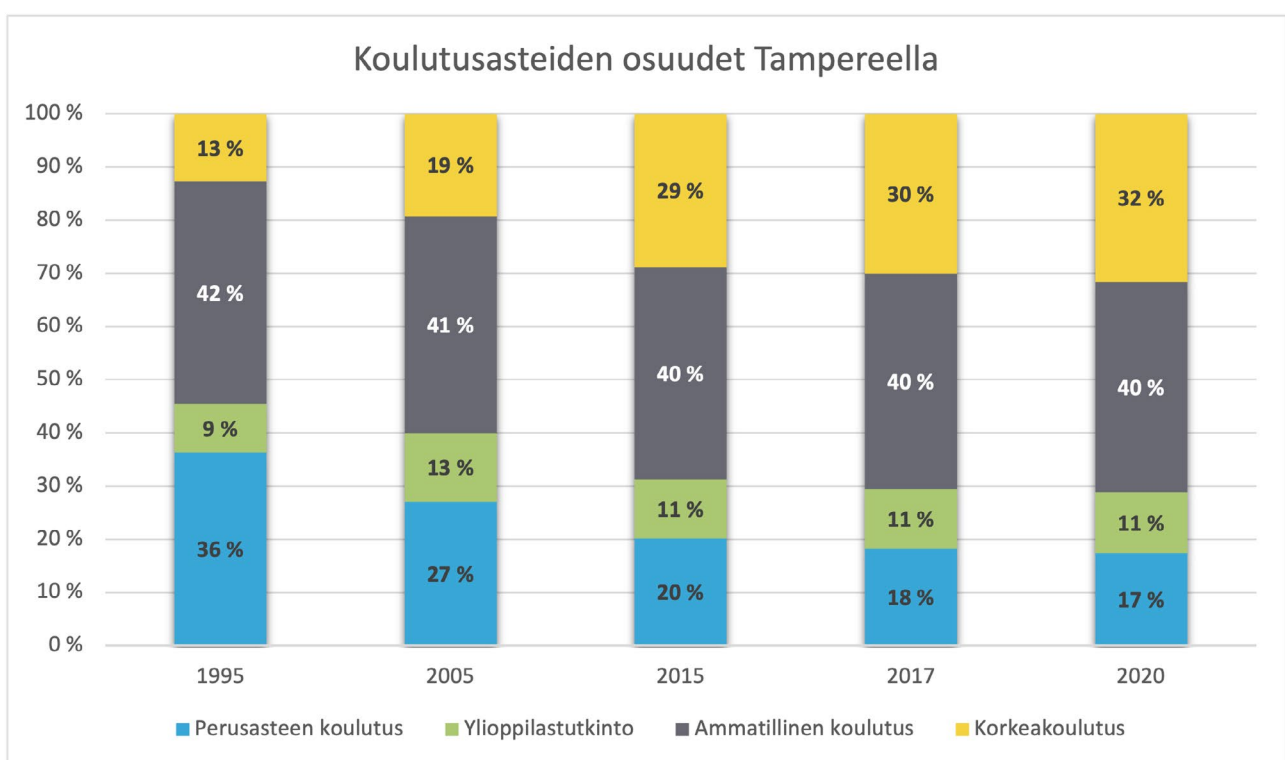

Kuva 7: Korkinmäen ja Muotialan sosioekonominen hyvinvointi on kasvanut voimakkaasti ja on nykyään selvästi korkeampi kuin Tampereella keskimäärin. Näille asuinalueille on 2000-luvun aikana rakennettu rivi- ja omakotitaloja vanhemman pientaloasutuksen rinnalle. (Lähde: Tilastokeskus, Digi- ja väestötietovirasto)

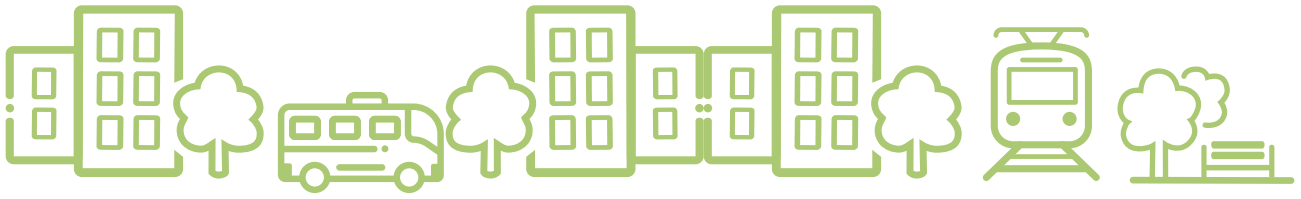
3.2 Koulutuksen alueellinen kuva

Suomessa tapahtuneen yleisen koulutustason nousun myötä myös Tampereella kuntalaisten koulutustaso on kohonnut viimeisen 25 vuoden aikana. Tamperelaisten koulutustiedot on laskettu 18 vuotta täyttäneestä väestöstä. Kuten kuvaajasta (kuva 8) ilmenee, perusasteen koulutuksen saaneiden osuus on vähentynyt selvästi ja korkeakoulutettujen osuus lisääntynyt huomattavasti. Vuodesta 1995 vuoteen 2020 perusasteen koulutuksen saaneiden tamperelaisten osuus on pienentynyt 19 prosenttiyksikköä ja korkeakoulutettujen kuntalaisten osuus on vastaavasti kasvanut 19 prosenttiyksikköä.

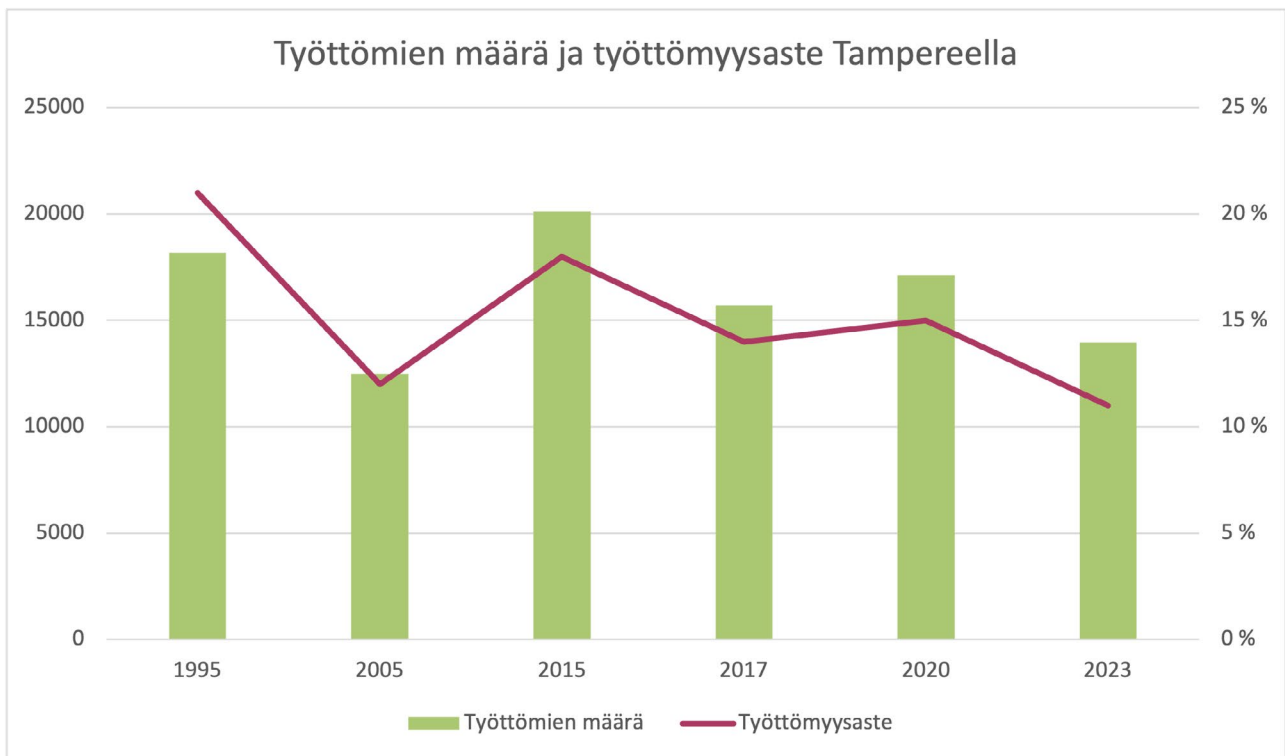
Kuva 8: Tampereen aikuisväestön koulutusasteiden osuudet vuosina 1995–2020. (Lähde: Tilastokeskus, Digi- ja väestötietovirasto)

Koulutus ei kuitenkaan jakaudu alueellisesti tasaisesti. Vain peruskoulun käyneiden osuus oli suurin Hervannan luoteisosassa, jossa noin 30 prosenttia alueen asukkaista oli saanut ainoastaan peruskoulutuksen. Myös Jokipohjan, Multisillan ja Tesoman asukkaista noin neljäsosa oli vain peruskoulun käyneitä. Ammatillisen koulutuksen saaneita henkilöitä oli suhteellisesti eniten Hankkion, Haukiluoman, Lentävänniemen ja Tesoman asuinalueilla. Korkeakoulutettujen suuri osuus korostui esimerkiksi Lintuhytissä, Muotialassa, Petsamosassa, Pyynikillä, Tahmelassa ja Vuohenojalla. Näillä asuinalueilla korkeakoulutettuja oli yli 50 prosenttia alueen asukkaista.

3.3 Työttömyyden alueelliset keskittymät

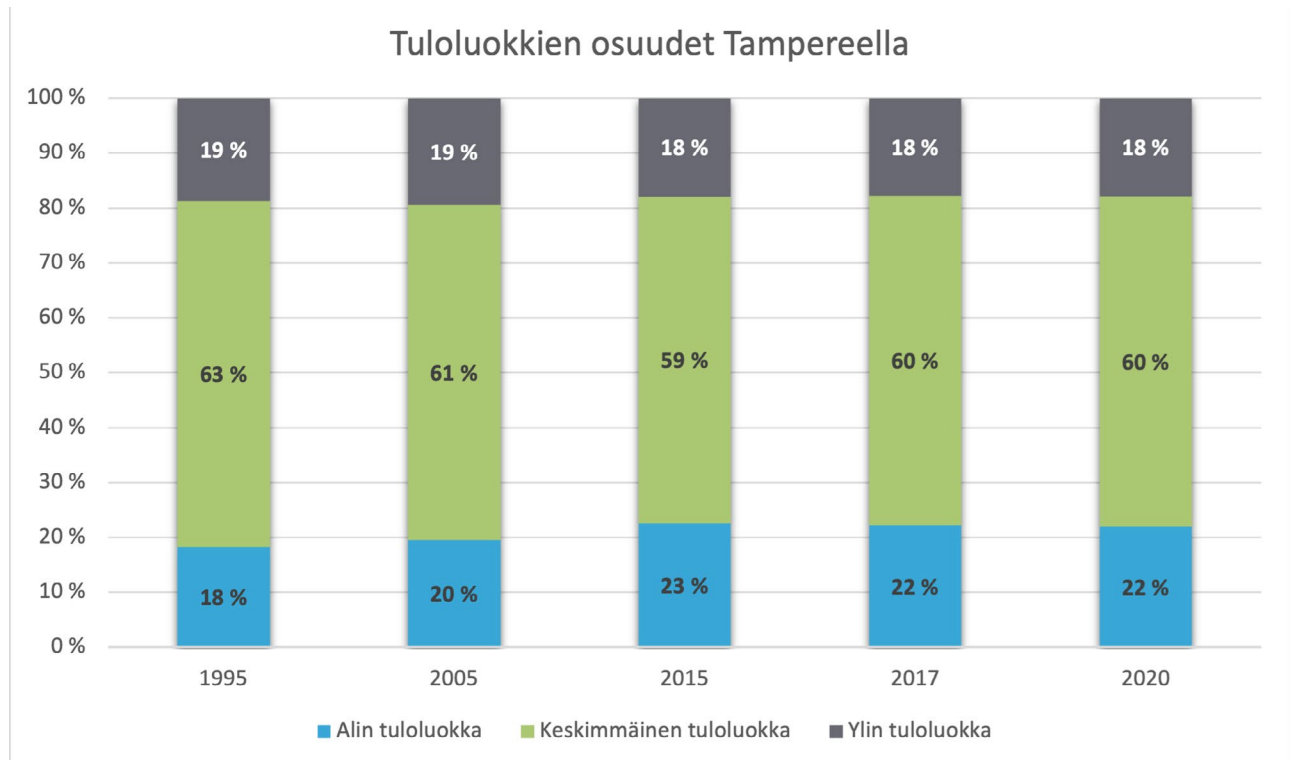
Tampereen työttömyysaste on yleensä seurannut Suomen yleisen taloustilanteen ja työttömyysasteen kehitystä. COVID 19-pandemia vaikutti koko Suomen työllisyyteen vuonna 2020, jolloin työttömien työnhakijoiden osuus Suomen työvoimasta oli 14 prosenttia. Työttömyysaste oli tuolloin neljä prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin (Työllisyyskatsaus joulukuun 2020). Tampereella työttömiä oli noin 15 prosenttia työvoimasta (kuva 9). Työttömyys kuitenkin vähentyi vuodesta 2015, jolloin työttömien osuus Tampereella oli 18 prosenttia. Parin viime vuoden aikana työttömyys on jonkin verran pienentynyt. Heinäkuussa 2023 työttömien työnhakijoiden osuus Tampereen työvoimasta oli 12 prosenttia (Työllisyyskatsaus heinäkuun 2023). Suurinta työttömyys on ollut Hervannan luoteisosassa, Jokipohjassa, Multisillassa, Nekalassa ja Tesomalla. Pienin työttömyysaste on puolestaan ollut Korkinmäessä, Käpylässä, Leinolassa, Muotialassa, Petsamossa ja Pohtolassa.

Kuva 9: Työttömien määrä ja työttömyysaste Tampereella vuosina 1995–2023. (Lähde: Tilastokeskus, Digi- ja väestötietovirasto)

3.4 Tulojen alueellinen jakautuminen

Tamperelaisten käytettävissä olevien rahatulojen alueellisessa jakautumisessa tarkastellaan pienimpiä tuloluokkia, keskimmäisiä tuloluokkia ja ylimpiä tuloluokkia. Kuvassa 10 esitetään Tampereen tuloluokkajakauma eli eri tuloluokkiin sijoittuneiden ihmisten osuudet Tampereella vuosina 1995–2020.

Kuva 10: Eri tuloluokkiin sijoittuvien tulonsaajien osuudet Tampereella 1995–2020. (Lähde: Tilastokeskus, Digi- ja väestötietovirasto)

Vuonna 2020 pienimpiin tuloluokkiin (1–2) sijoittuneiden tamperelaisten vuotuinen mediaanitulo oli noin 17 800 euroa (n. 1 500 €/kk). Alueellisesti laajin pienimpiin tuloluokkiin sijoittuneiden asukkaiden keskittymä oli Hervannan luoteis- ja eteläosassa. Muista Tampereen kaupunginosista pienimpien tuloluokkien alueita oli myös Annalassa, Kalkussa, Kaukajärvellä, Lentävänniemessä, Lielahdessa, Multisillassa, Peltolammilla, Tesomalla ja Tohlopissa. Kaikkein pienituloisimpia kun-

INFO

Kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot sisältävät rahamääräiset tuloerät ja työsuhteeseen liittyvät luontoisedut. Tässä raportissa on käytetty tutkimusaineistoa, jonka tulos saattaa hieman erota virallisista tilastoista.

talaisia asui myös Tampereen keskustan läheisillä alueilla, kuten esimerkiksi lidesrannassa, Jokipohjassa, Kalevassa, Nekalassa ja Santalahdessa.

Keskimmäisiin tuloluokkiin (5–6) kuuluneiden tamperelaisten vuotuinen mediaanitulo oli noin 24 200 euroa (n. 2 000 €/kk). Keskituloisten asukkaiden alueet sijaitsevat melko tasaisesti Tampereen kaupungin alueella. Tällaisia alueita on muun muassa Tampereen keskustassa Amuri, Juhannuskylä ja Onkiniemi. Itäisellä Tampereella keskituloisen väestön asuinalueet kulkevat nauhamaisena vyöhykkeenä Jyväskyläntien varrella Huikkaalta Pappilaan, Linnainmaalle, Atalaan, Tasanteelle ja Olkahisiin. Läntisellä Tampereella vastaavina alueina erottuvat esimerkiksi Ikuri, Lamminpää ja Ryydynpohja.

Vuosina 2005–2020 ylimmän tuloluokan tulonsaajien mediaanitulo on kasvanut voimakkaammin kuin muiden tuloluokkien mediaanitulo. Myös tuloero alimman ja ylimmän tuloluokan välillä on kasvanut selvästi. Vuonna 2020 ylimpien tuloluokkien (9–10) vuotuinen mediaanitulo oli noin 31 500 euroa (n. 2 600 €/kk). Suurituloisten tamperelaisten asuinalueita on etenkin Hyhkyssä, Pispalassa, Pyynikillä, Raholassa, Ratinassa, Tahmelassa ja Villilässä. Tämän lisäksi keskimääräistä vauraampia asuinypäristöjä on esimerkiksi Annalassa, Holvastissa, Korkinmäessä, Leinolassa ja Muotialassa.

Tampereella on myös joitakin kaupunginosia, joissa asukkaiden tulotason perusteella on havaittavissa voimakasta sisäistä eriytymistä: näillä alueilla asuu sekä erittäin pienituloisia että hyvin suurituloisia ihmisiä. Esimerkkejä tällaisista kaupunginosista ovat Annala, Hallila, Härmälä, Tohloppi ja viimeisen kymmenen vuoden aikana rakentunut Vuores. Tuloerot ovat kasvaneet eniten Tampereen kaakkoisissa kaupunginosissa, joita ovat Annala, Hallila, Hervanta, Kaukajärvi, Lukonmäki, Vehmainen ja Vuores. Näillä asuinalueilla alimpaan tuloluokkaan sijoittuvien asukkaiden osuus on kasvanut selvästi ja ylimpään tuloluokkaan kuuluvien ihmisten tulot ovat nousseet eniten vuotuisen keskiarvoon verrattuna.

3.5 Tamperelaisten hyvinvoinnin kokemus eri asuinalueilla

Vuodesta 2019 lähtien Tampereen kaupunki on toteuttanut tamperelaiselle aikuisväestölle suunnatun hyvinvointikyselyn kahden vuoden välein. Viimeisin asukkaiden omakohtaisia hyvinvoinnin kokemuksia selvittänyt kysely toteutettiin keväällä 2023. Kyselyyn osallistui 2 797 tamperelaista eli 1,1 prosenttia kaupungin kaikista asukkaista. Hyvinvointikyselyn osallistujajakauma ei kuitenkaan täysin vastaa Tampereen asukasjakaumaa. Kyselyyn osallistui enemmän naisia ja korkeakoulutettuja sekä vähemmän vieraskielisiä suhteessa Tampereen väestörakenteeseen. Sen sijaan osallistujien ikäjakauma vastaa melko hyvin kaupunkilaisten ikäjakaumaa kaikkein vanhimpia kuntalaisia lukuun ottamatta. Tämänkaltaisille kyselyille on tyypillistä, että ne eivät koskaan tavoita kaikkia yhteiskunnan väestöryhmiä.

Keväällä 2023 elämänlaatunsa koki hyväksi 81 prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista tamperelaisista. Vuonna 2021 elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden vastaajien osuus oli 76 prosenttia. Kyselyyn vastanneiden tamperelaisten osalta hyvinvoinnin kokemus on siis kohentunut jonkin verran kahden viime vuoden aikana. Hyvinvointi on kuitenkin väestöllisesti jakautunutta, sillä sosioekonomisen aseman on havaittu vaikuttavan ihmisten hyvinvoinnin kokemuksiin. Vuoden 2023 hyvinvointikyselyn perusteella parhaiten voivat naiset, 30–45-vuotiaat, korkeakoulutetut, kokopäivätoissa tai perhevapaalla olevat, suurituloiset, asuntonsa itse omistavat, omakoti-, rivi- tai paritalossa puolison ja lasten kanssa asuvat tamperelaiset. Elämänlaatunsa vähiten hyväksi kokivat muun sukupuoliset, yli 74-vuotiaat, työkyvyttömät, ammatillisen koulutuksen saaneet, alle 1 250 euroa kuukaudessa nettotuloja ansaitsevat, osaomistusasunnossa asuvat ja yksin elävät kuntalaiset.

Vaikka tamperelaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan on keskimäärin hieman parantunut vuoteen 2021 verrattuna, asuinympäristöjen väliset erot näkyvät kaupungin alueella selvästi. Kun tarkastellaan kyselyyn vastanneiden tamperelaisten kokemuksia omasta taloudellisesta tilanteestaan, terveydentilastaan, yksinäisyudentunteistaan sekä asuinalueensa viihtyisyydestä, turvallisuudesta ja kulkuyhteyksistä, hyvinvointinsa parhaimmaksi kokivat Muotialan, Olkahisten, Pappilan, Petsamon ja Turtolan asukkaat. Kun taas Peltolammilla, Pohjois-Hervannassa, Tesomalla ja Tohlopissa asuvat vastaajat kokivat hyvinvointinsa mainittujen tekijöiden osalta heikommaksi.

Alueita, joilla asukkaiden hyvinvoinnin kokemukset ovat kahden viime vuoden aikana huonontuneet, on eniten Länsi- ja Pohjois-Tampereella. Esimerkkeinä tällaisista alueista ovat Kämmenniemi, Lielähti, Teisko ja Tohloppi. Yleisimmin hyvinvointikokemusten heikkenemisen syynä ovat kulkuyhteydet, joiden koettiin huonontuneen koko Tampereen alueella. Erityisen heikkoina niitä pidettiin juuri Kämmenniemessä, Nurmi-Sorilassa, Teiskossa ja Tohlopissa. Asukkaiden kokema hyvinvointi on puolestaan parantunut eniten uusilla Hervantajärven ja Lintuhytin asuinalueilla sekä Haukiluomassa ja Turtolassa, joissa kulkuyhteyksiä lukuun ottamatta kaikki muut koetun hyvinvoinnin osa-alueet ovat kohentuneet.

Sosioekonomisten muuttujien (koulutus, työttömyys, tulot) perusteella laskettu hyvinvointi ja ihmisten omat hyvinvoinnin kokemukset ovat jossakin määrin samansuuntaisia. Esimerkiksi vuonna 2020 Pohjois-Hervannan asukkaiden sosioekonominen hyvinvointi oli huomattavasti matalampi kuin koko Tampereen asukkaiden hyvinvointi keskimäärin. Samalla alueella asukkaiden hyvinvoinnin kokemukset olivat heikentyneet vuosien 2021 ja 2023 välisenä aikana. Pohjoishervantalaisten kokemusten mukaan kaikki koetun hyvinvoinnin osa-alueet olivat huonontuneet kahden viime vuoden aikana – niistä eniten kulkuyhteydet. Joukkoliikennetyydytyksiin tyytyväisten osuus oli laskenut 94 prosentista 87 prosenttiin. Myös kävely- ja auto-reitteihin tyytyväisten osuudet olivat huomattavasti pienentyneet. Niiden, jotka kokivat, että

oman asuinalueensa kehittämiseen voi vaikuttaa, osuus oli laskenut 37 prosentista 28 prosenttiin. Keväällä 2023 hyvinvointikyselyyn vastanneista pohjoishervantalaisista ainoastaan 54 prosenttia haluaisi asua nykyisellä asuinalueellaan myös tulevaisuudessa.

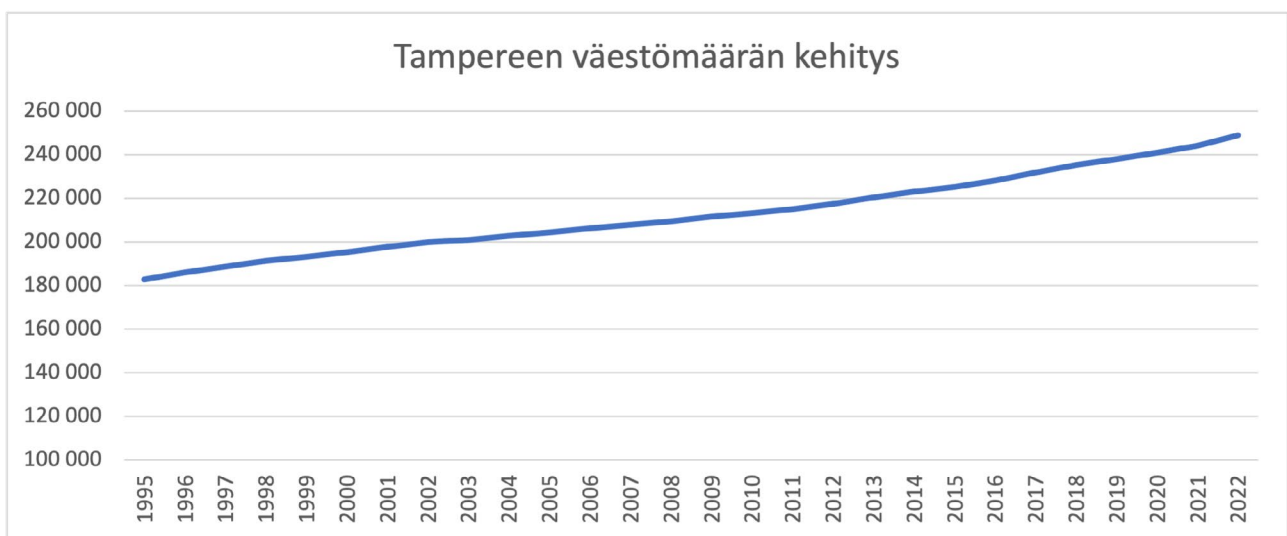
Muotiala on puolestaan esimerkki kaupunginosasta, jonka sosioekonominen hyvinvointi on kasvanut voimakkaasti viimeisen 15 vuoden aikana. Muotialaan on rakennettu paljon uusia asuinrakennuksia, ja alueen väkiluku on kasvanut merkittävästi 2000-luvulla. Muotialan sosioekonomisen hyvinvoinnin taso on ollut selvästi korkeampi suhteessa Tampereen keskiarvoon. Kevään 2023 hyvinvointikyselyn mukaan Muotialan asukkaat myös kokivat hyvinvointinsa paremmaksi kuin tamperelaiset keskimäärin. Koetun hyvinvoinnin taso oli pysynyt samana vuoden 2021 kyselyyn verrattuna. Muotialalaisten kokemus siitä, että asukkaat voivat vaikuttaa oman asuinalueensa kehittämiseen oli parantunut kahden vuoden aikana merkittävästi: 23 prosentista 48 prosenttiin. Kyselyyn vastanneista muotialalaisista jopa 96 prosenttia haluaisi asua nykyisellä asuinalueellaan myös vastaisuudessa.

Asuinalueen maine on yksi seikka, joka voi vaikuttaa ihmisten muuttoaikeisiin tai haluun jäädä nykyiselle alueelleen asumaan. Tampereen kaupungin hyvinvointikyselyyn keväällä 2023 vastanneista tamperelaisista 76 prosenttia koki asuinalueensa maineen myönteisenä tai erittäin myönteisenä. Kaikkein eniten asuinalueensa maineen myönteiseksi kokeneita asui Kalevassa, Olkahisissa, Pappilassa, Pispalassa, Pyynikillä ja Vehmaisissa. Vähiten asuinalueensa maineen myönteisenä kokevia asui Etelä-Hervannassa, Kaukajärvellä, Peltolammilla, Pohjois-Hervannassa ja Tesomalla.

4 Tampereen väestö

Tampereen väestö on kasvanut kiihtyvällä vauhdilla viimeisen kymmenen vuoden aikana (kuva 11). Viime vuosina Tampereen väkiluku on lisääntynyt 3 000–5 000 henkilöllä vuodessa. Kesällä 2023 Tampereen kaupungissa asui 252 000 ihmistä. Pääosa Tampereen saamasta muuttovoitosta on tullut Suomen sisäisestä muuttoliikkeestä, mutta myös ulkomailta Tampereelle muuttaneiden ihmisten määrä on lisääntynyt jatkuvasti.

Kuva 11: Tampereen väkiluku on kasvanut lähes 70 000 asukkaalla runsaassa 25 vuodessa. (Lähde: Tilastokeskus)

4.1 Lapsiperheet Tampereella

Vuonna 2020 Tampereella oli yhteensä 144 500 taloutta, joista lapsitalouksia oli 21 prosenttia. Suhteellisesti eniten lapsiperheitä asui Aakulassa, Ojalassa ja Santalahdessa, joissa niiden osuus kaikista talouksista oli lähes 40 prosenttia. Santalahdessa suurin osa oli talouksia, joissa oli ainoastaan teini-ikäisiä lapsia. Uudemmista asuinalueista Hervantajärvi ja Vuores ovat houkuttelleet paljon lapsiperheitä.

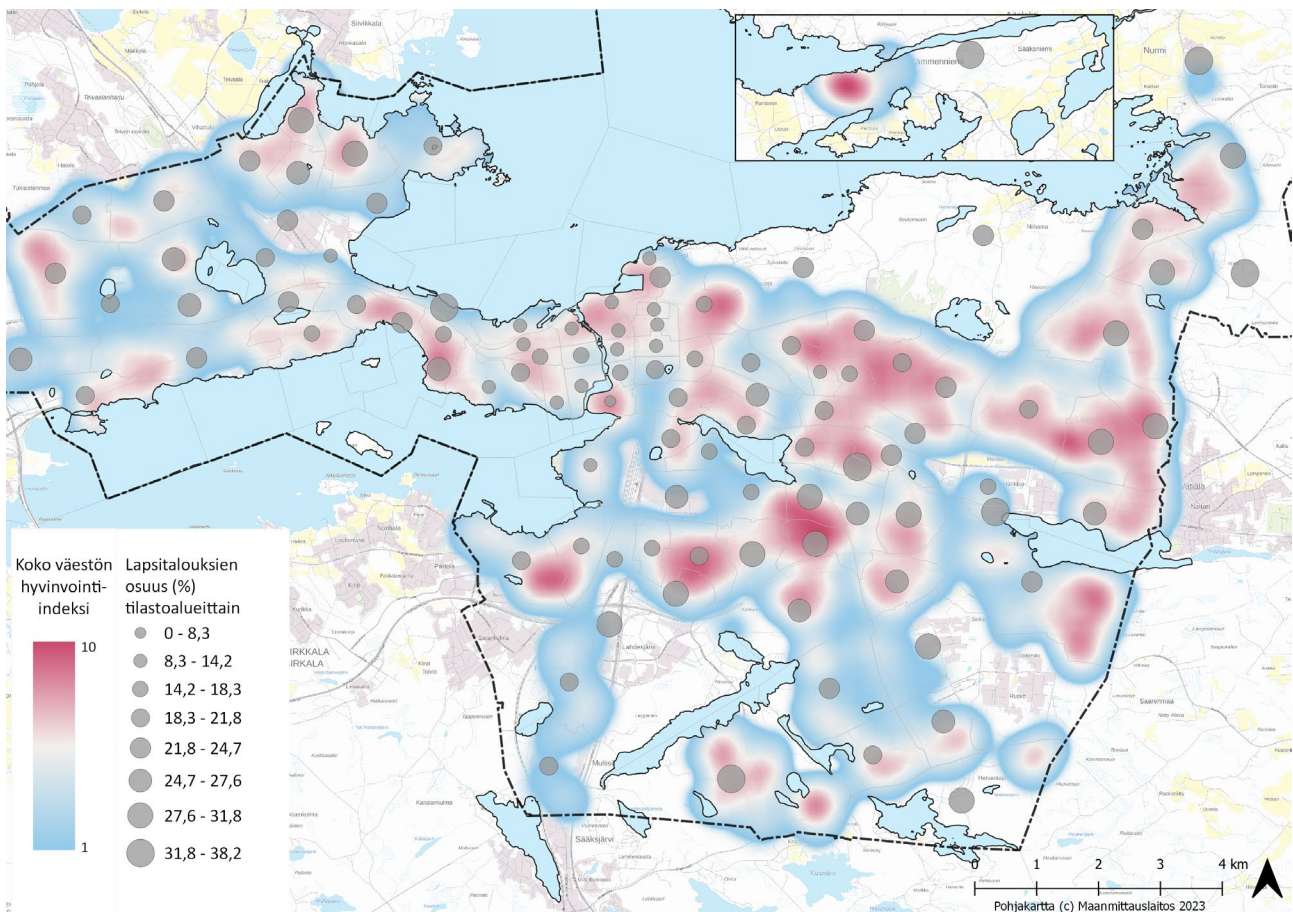
INFO

Lapsitalous:

Lapsitaloudella tarkoitetaan taloutta, jossa asuu vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi joko yhden tai kahden aikuisen kanssa tai itsenäisesti.

Lapsiperheiden osuus oli suuri myös keskustasta etäämmällä olevilla vanhemmilla rivi- ja pientalovaltaisilla alueilla, kuten Haiharassa, Kumpulassa, Leinolassa ja Viialassa. Määrällisesti eniten lapsiperheitä oli Hervannassa (koillinen, luode, lounas), Härmälässä, Kaukajärvellä ja Vuoreksessa. Kullakin alueella niitä oli yli 900. Myös Atalassa, Kalevassa, Kalevanrinteessä, Lentävänniemessä ja Linnainmaalla oli kussakin yli 600 lapsiperhettä. Tampereen keskustassa lapsiperheiden osuus on yleensä ollut verrattain pieni. Suhteellisesti vähiten lapsiperheitä asui Amurissa, Osmonmäessä, Ratinassa ja Tampellan alueella. Kartta 4 näyttää sekä lapsitalouksien osuuden asuinalueiden kaikista talouksista että alueiden sosioekonomisen hyvinvoinnin tason, joka on laskettu asukkaiden koulutuksen, työttömyyden ja tulojen perusteella.

Kartta 4: Lapsitalouksien osuus ja sosioekonomisen hyvinvoinnin tasot tilastoalueittain Tampereen kantakaupungin alueella vuonna 2020. Mitä suurempi ympyrän koko on kartalla, sitä suurempi on lapsiperheiden osuus alueilla. Punaisen sävyt kertovat korkeammasta koulutuksesta, paremmasta työllisyydestä ja suuremmista tuloista; sinisen sävyt taas viittaavat matalampaan koulutukseen, suurempaan työttömyysasteeseen ja pienempiin tuloihin.

Lapsiperheitä, joissa oli eniten työttömyyttä sekä matalin koulutus- ja tulotaso, asui erityisesti lähiöissä: Annalassa, Hervannassa, Kaukajärvellä, Lentävänniemessä, Multisillassa, Peltolammilla ja Tesomalla. Näillä alueilla myös yhden huoltajan lapsiperheiden osuus oli keskimääräistä suurempi. Matalamman sosioekonomisen hyvinvoinnin lapsiperhealueita oli myös Lielahdessa, Lintulammilla, Nekalassa sekä uudemmilla asuinalueilla, kuten Härmälänrannassa, Niemenrannassa ja Santalahdessa. Alimpaan tuloluokkaan kuuluneita lapsiperheitä oli suhteellisesti eniten Multisillassa, Pohjois-Hervannassa ja Santalahdessa. Keskituloisten lapsiperheiden osuus oli suurin Lintuhytin, Petsamon ja Tasanteen alueilla. Ylimpään tuloluokkaan lukeutuneita lapsiperheitä asui etenkin Pispalassa, Ratinassa ja Tahmelassa. Myös Koivistonkylä, Korkinmäki ja Muotiala erottuivat korkean sosioekonomisen hyvinvoinnin lapsiperhealueina. Alueellisen eriytymisen näkökulmasta on tärkeää tiedostaa, että lapsiperheiden sosioekonominen tilanne asuinalueilla voi heijastua myös lasten ja nuorten kouluympäristöön.

4.2 Opiskelijoiden asuinalueet ja itsenäisesti asuvien nuorten hyvinvoinnin haasteet

Tampereelle muuttaa jatkuvasti enemmän ihmisiä kuin kaupungista muuttaa pois. Näin ollen Tampere saa muuttovoittoa muualta kaupunkiin muuttaneista asukkaista. Merkittävää on, että kaupungin saama muuttovoitto koostuu pääosin opiskelijoista ja koululaisista. Esimerkiksi vuonna 2021 yhtä Tampereelle muuttanutta työssä käyvää ihmistä kohden kaupunkiin muutti 15 opiskelijaa tai koululaista. Kaupunkiin on tullut paljon toisen asteen käyneitä tai erikoisammattikoulutuksen saaneita 15–24-vuotiaita ihmisiä. Kaupungista on puolestaan siirtynyt muualle asumaan alemman ja ylemmän korkeakouluasteen sekä tutkijakoulutusasteen käyneitä henkilöitä.

Vuonna 2020 Tampereen asukkaista 10 prosenttia oli opiskelijoita. Tampereen suhteellisesti suurin opiskelijakeskittymä on pitkään sijainnut Hervannassa, jossa opiskelijoiden osuus kaikista asukkaista oli 20 prosenttia. Hervannan lisäksi opiskelijoita asui paljon esimerkiksi Iidesrannassa, Jankassa, Kalevanharjulla, Kalevassa, Kissanmaalla, Peltolammilla ja Santalahdessa. Alueellisen eriytymisen kannalta on merkittävää, että opiskelijat ovat yleensä pienituloisia.

Tampereen kaupungin toteuttaman Tampere Junior -kehitysohjelman (2020–2023) tavoitteena on lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointierojen kaventaminen Tampereen asuinalueilla. Tampere Junior -kehitysohjelman tuottaman tiedon mukaan Tampereella on noin 2 000 itsenäisesti asuvaa nuorta. Itsenäisesti asuvalla nuorella tarkoitetaan 16–18-vuotiasta henkilöä, joka on muuttanut asumaan yksin omilleen. Heidän lisäksensä Tampereella on nuoria, jotka asuvat yhdessä toisen nuoren tai muun aikuisen kuin oman huoltajansa kanssa. Osa itsenäisesti asuvista nuorista tulee Tampereelle toisen asteen opintoihin lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Itsenäisesti asuvat nuoret ovat erityinen ryhmä, koska he ovat alaikäisiä ja edelleen riippuvaisia huoltajansa elatuksesta ja tuesta, mutta huoltaja saattaa usein asua toisella paikkakunnalla. Itsenäisesti asuvien ja muilla tavoilla asuvien nuorten välillä on nähtävissä selviä hyvinvointieroja. Itsenäisesti asuvien nuorten ryhmässä on esimerkiksi enemmän terveydentilansa ja mielenterveytensä huonoksi kokevia kuin muilla tavoin asuvissa nuorissa. Tämän lisäksi itsenäisesti asuvilla nuorilla on keskimääräistä enemmän koulu-uupumusta, ahdistusta ja masennusta. Heistä myös useampi käytti päihteitä verrattuna muilla tavoilla asuviin nuoriin. (Pyymäki & Ikola 2022, 2023)

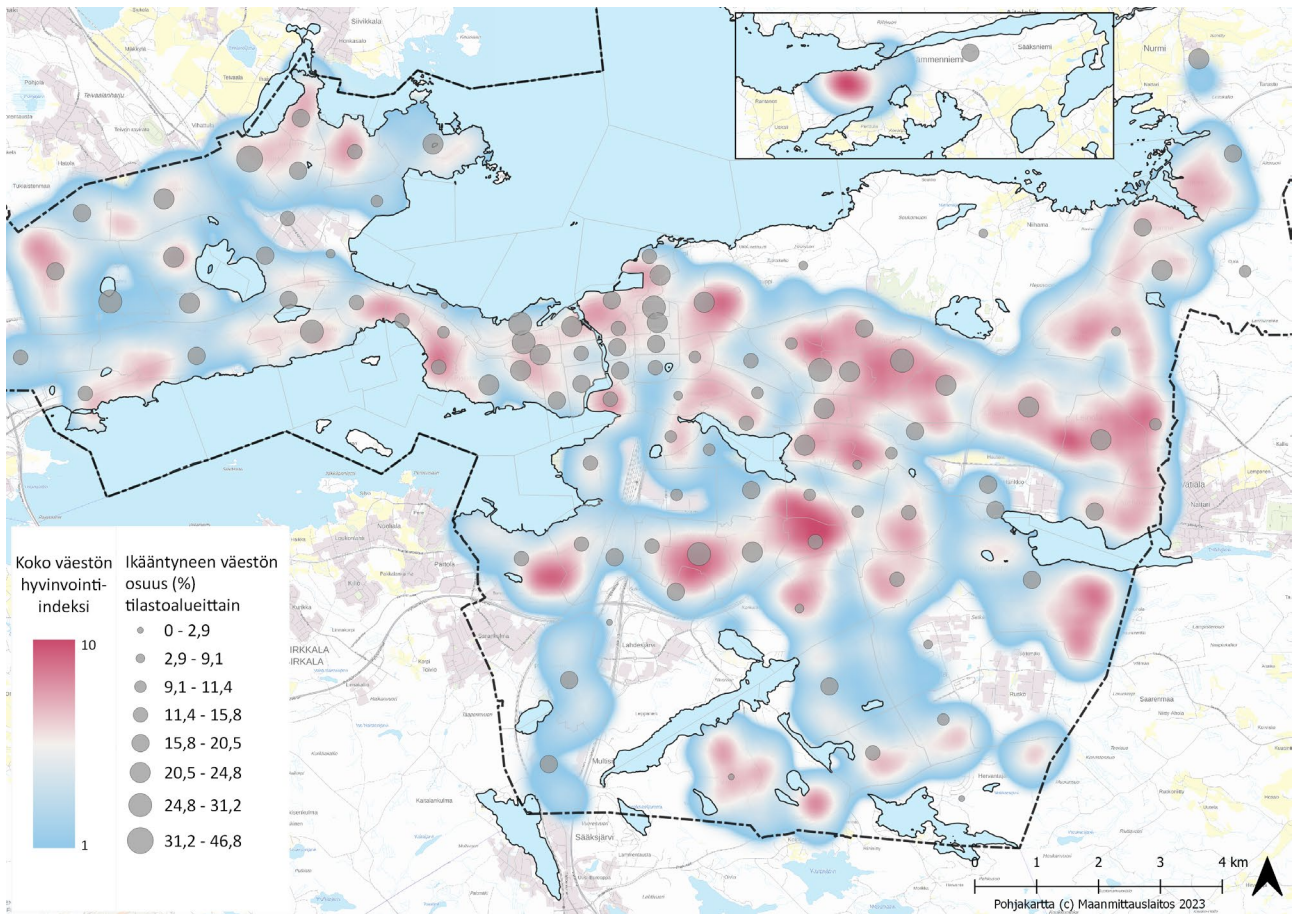

4.3 Ikääntyneiden alueellinen sijoittuminen

Vuonna 2022 Tampereella asui noin 47 700 yli 65-vuotiasta henkilöä. Ikääntyneiden muodostamien talouksien osuus kaikista talouksista oli 21 prosenttia. Yksinasuvien talouksia ikääntyneiden talouksista oli 65 prosenttia. Yli 65-vuotiaita tamperelaisia asui suhteellisesti eniten Amurin pohjoisosassa, Kaarilassa, Osmonmäessä, Ryydynpohjassa, Takahuhdissa ja Uudessakylässä, joissa heidän osuutensa oli noin 30 prosenttia. Määrällisesti eniten yli 65-vuotiaita asui Kaukajärvellä, Lentävänniemessä, Linnainmaalla ja Luoteis-Hervannassa. Ikääntyneiden osuus oli pienin uudemmilla asuinalueilla, kuten Hervantajärvellä, Santalahdessa ja Vuoreksessa.

Kaikkein vanhimpia tamperelaisia oli yhteensä noin yhdeksän prosenttia kaikista kaupungin asukkaista: 75–79-vuotiaita oli neljä prosenttia ja yli 80-vuotiaita kuntalaisia oli viisi prosenttia. Viimeisen kymmenen vuoden aikana sekä 75–79-vuotiaiden että yli 80-vuotiaiden asukkaiden määrä on kasvanut selvästi. Vanhimmissa ikäryhmissä tyypillistä on, että naiset elävät

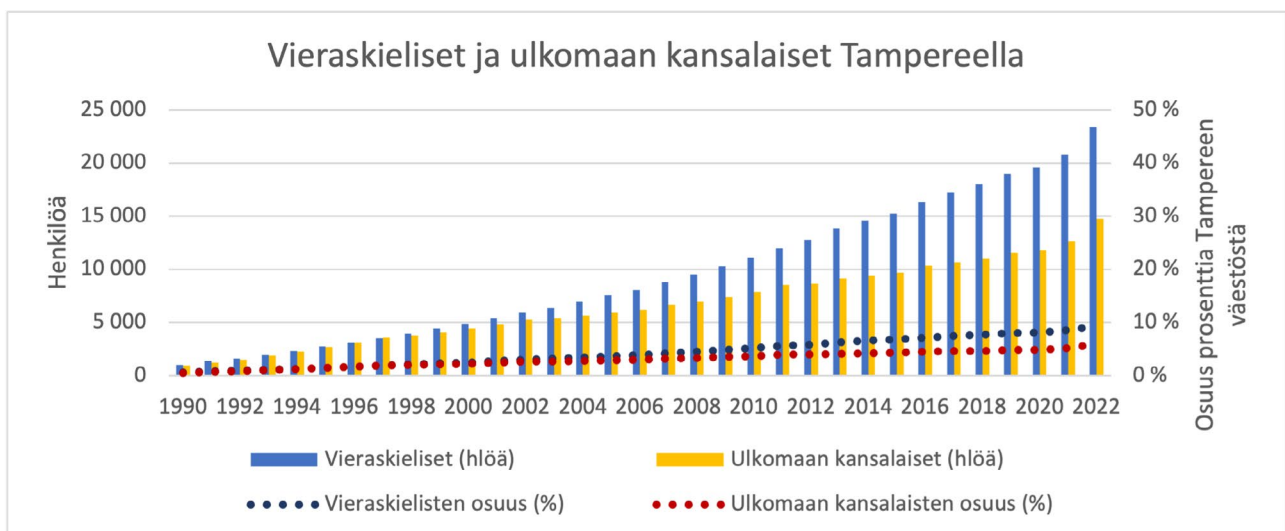
Kartta 5: Yli 65-vuotiaiden henkilöiden muodostamien talouksien osuus ja sosioekonomisen hyvinvoinnin tasot Tampereella alueittain vuonna 2020. Kartalla olevien ympyröiden koko ilmaisee yli 65-vuotiaiden asukkaiden osuuden asuinalueella. Värit osoittavat sosioekonomisen hyvinvoinnin tasojen alueellisen jakautumisen: punaisen sävyt kertovat korkeammasta sosioekonomisesta hyvinvoinnista ja sinisen sävyt puolestaan matalammasta sosioekonomisesta hyvinvoinnista.

pidempään kuin miehet. Huomattavin ero Tampereella on yli 80-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa naisia on noin kaksi kertaa miehiä enemmän.

Kartta 5 esittää yli 65-vuotiaiden henkilöiden muodostamien talouksien osuuden asuinalueiden kaikista talouksista ja sosioekonomisen hyvinvoinnin tasojen alueellisen jakautumisen Tampereen kaupungissa vuonna 2020. Pienituloisimmat ja matalimmin koulutetut ikäntyneet asuivat useimmiten lähiöissä. Erityisen paljon heitä asui Hervannassa, Kaukajärvellä, Lentävänniemessä, Lintulammilla, Multisillassa, Peltolammilla ja Tesomalla. Pienituloisten ja matalimmin koulutettujen iäkkäiden asukkaiden osuus oli suuri myös Nekalassa.

4.4 Kasvavan ja monimuotoisen vieraskielisen väestön asuinalueet

Vuonna 2022 Tampereella asui 23 400 vieraskielistä ihmistä, mikä oli noin yhdeksän prosenttia kaikista Tampereen asukkaista. Tampereella asuvista vieraskielisistä ihmisistä noin 14 800:lla oli jonkin muun maan kuin Suomen kansalaisuus. Eniten Tampereella asui Venäjän kansalaisia, joita oli noin 2 300. Seuraavaksi suurimmat ryhmät olivat Afganistanin, Viron, Irakin, Intian, Kiinan, Syyrian, Filippiinien, Iranin ja Vietnamin kansalaiset. Kielistä selvästi yleisin oli venäjä, jota puhui noin 13 900 Tampereella asuvaa ihmistä. Venäjän jälkeen puhutuimmat muut vieraat kielet olivat arabia, farsi/persia, englanti, ruotsi, viro, kiina, kurdi, vietnam, turkki ja somali. Vieraskielisten ihmisten ja ulkomaan kansalaisten osuus on kasvanut Tampereella tasaisesti viimeisten vuosikymmenien aikana. Kuten oheisesta kuvaajasta ilmenee, 1990-luvun alussa noin yksi prosentti Tampereella asuneista ihmisistä oli vieraskielisiä tai ulkomaan kansalaisia.

Kuva 12: Vieraskielisten ihmisten ja ulkomaan kansalaisten lukumäärä ja osuus Tampereen väestöstä 1990–2022. (Lähde: Tilastokeskus)

Viimeisen kymmenen vuoden aikana vieraskielisten nettomuutto Tampereelle on ollut 500–800 henkilöä vuodessa. Parina viime vuonna nettomuutto on kuitenkin ollut huomattavasti suurempaa. Vuonna 2021 vieraskielisten määrä kasvoi Tampereella noin 1 200 henkilöllä, ja vuonna 2022 Tampereelle suuntautunut nettomaahanmuutto oli noin 1 600 henkilöä – tähän lukuun eivät vielä sisällyneet Ukrainasta sotaa pakoon lähteneet Tampereelle tulleet ihmiset.

Vieraskielisen väestön ikärakenteessa painottuvat nuoremmat ikäluokat. Määrällisesti eniten Tampereella asui 30–34-vuotiaita vieraskielisiä henkilöitä. Toiseksi eniten oli 25–29-vuotiaita ja kolmanneksi eniten 35–39-vuotiaita vieraskielisiä ihmisiä. Merkittävää on myös se, että alle

19-vuotiaiden vieraskielisten lasten ja nuorten osuus on suhteessa selvästi suurempi verrattuna kantaväestön ikärakenteeseen.

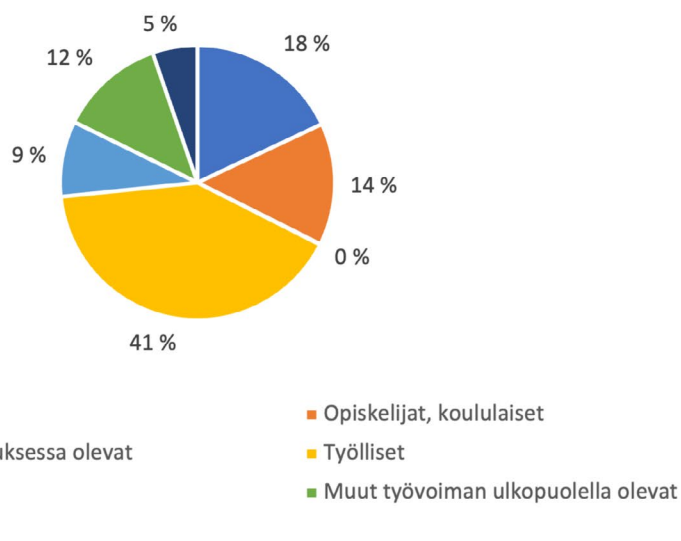
Tampereella asuvat vieraskieliset ihmiset ovat hyvin monimuotoinen väestöryhmä. Maahanmuuton perusteena on voinut olla esimerkiksi työ, opiskelu, perhesuhteet tai humanitaariset syyt, kuten pakolaisuus ja turvapaikan hakeminen. Kuva 13 kertoo ulkomaalaistaustaisten ihmisten pääasiallisen toiminnan jakauman Tampereella vuonna 2021.

INFO

Muilla työvoiman ulkopuolella olevilla tarkoitetaan muun muassa kotona lapsia hoitavia tai työkyvyttömiä henkilöitä.

Suhteellisesti eniten vieraskielisiä ihmisiä asui Hervannan luoteis- ja lounaisosassa, joissa heidän osuutensa oli lähes 30 prosenttia kaikista alueen asukkaista. Tampereen kaupunginosista myös Hallilassa, Hatanpäällä, Kaakkois- ja Koillis-Hervannassa, Kaukajärvellä, keskustan alueella (Kyttälä, Tammerkoski), Kissanmaalla, Lintulammilla, Lukonmäessä, Multisillassa, Pohtolassa, Tesomajärvellä ja Tohlopissa vieraskielisiä henkilöitä asui enemmän kuin kaupungissa keskimäärin. Koulutuksen, työttömyyden ja tulojen perusteella matalamman sosioekonomisen hyvinvoinnin tasolle sijoittuvat vieraskieliset ihmiset asuvat yleensä Tampereen lähiöissä, kuten Annalassa, Hervannassa, Kaukajärvellä, Lentävänniemessä, Lintulammilla, Multisillassa, Peltolammilla ja Tesomalla.

Ulkomaalaistaustaisten pääasiallinen toiminta Tampereella

Kuva 13: Ulkomaalaistaustaisten ihmisten pääasiallisen toiminnan osuudet Tampereella vuonna 2021. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö)

5 Yhteenveto alueellisen eriytymisen nykytilanteesta Tampereella

Tässä raportissa tehdyn analyysin perusteella Tampereella on kolmenlaisia asuinalueita, jotka eroavat asuntokannaltaan, väestörakenteeltaan sekä asukkaidensa sosioekonomiselta ja kokemusperäiseltä hyvinvoinnilta toisistaan.

Tampereen kaupungissa on muutamia maantieteellisesti melko keskittyneitä asuinalueita, joiden asuntokanta koostuu pääosin 1960–1980-luvuilla rakennetuista kerrostaloista ja joilla yleisin asumismuoto on vuokra-asuminen. Näillä matalimman sosioekonomisen hyvinvoinnin vuokra-asuntovaltaisilla kerrostaloalueilla asumisen hinta – asuntojen keskimääräinen myyntihinta ja vuokrataso – on Tampereen alhaisimpia. Tämänkaltaisten kerrostalolähiöiden lisäksi Tampereella on myös uudempia vuokra-asuntovaltaisia kerrostaloalueita. Sekä vanhoilla

että uusilla vuokra-asuntovaltaisilla kerrostaloalueilla asuu paljon pienituloisia väestöryhmiä, kuten vähävaraisia lapsiperheitä, opiskelijoita, eläkeläisiä ja ulkomaalaistaustaisia ihmisiä. Näillä alueilla myös asukkaiden koulutustaso on matalampi, työttömyysaste korkeampi ja yksinasuminen yleisempää kuin kaupungissa keskimäärin. Asukkaiden sosioekonominen tilanne saattaa heijastua myös heidän omiin hyvinvoinnin kokemuksiinsa. Tyypillistä on, että varsinkin vanhemmilla vuokra-asuntovaltaisilla kerrostaloalueilla asuvien tamperelaisten hyvinvoinnin kokemukset ovat keskimääräistä heikompia. Esimerkkejä Tampereen asuinalueista, joilla asukkaiden sosioekonomisen hyvinvoinnin taso on keskimääräistä matalampi, ovat 1930–1950-luvuilla rakentuneet Nekalan ja Jokipohjan alueet sekä 1960–1980-luvuilla rakennetut lähiöt, kuten Annala, Hervanta, Kaukajärvi, Lentävänniemi, Multisilta, Peltolampi ja Tesoma. Myös Kalkussa sosioekonominen hyvinvointi on selvästi matalampi kuin kaupungissa keskimäärin. Uudempia matalamman sosioekonomisen hyvinvoinnin asuinalueita ovat 1990–2020-luvuilla syntynyt Santalahden alue ja 2010–2020-luvuilla muodostunut Niemenrannan asuinalue.

Sosioekonomisen hyvinvoinnin ylimmillä tasoilla puolestaan erottuvat Tampereen asuinalueet, joiden asuntokanta on enimmäkseen pientalovaltaista. Näiden alueiden asukkaat asuvat itse omistamissaan, keskimääräisiä asuntoja suuremmissa, eri-ikäisissä omakotitaloissa. Tällaisilla korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin omistusasuntovaltaisilla pientaloalueilla asuu suhteellisesti eniten korkeakoulutettuja ja suurituloisia tamperelaisia. Myös työttömyysaste on pienempi kuin kaupungissa keskimäärin. Alueiden korkeampi sosioekonominen hyvinvointi näkyy myös asukkaiden omissa hyvinvoinnin kokemuksissa; pientaloalueiden asukkaat ovat keskimäärin tyytyväisimpiä omaan elämäänsä ja asuinpaikkaansa. Korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin asuinalueita Tampereella on esimerkiksi Annalan omakotialueilla, Hallilassa, Härmälässä, Korkinmäessä, Leinolassa, Muotialassa, Ratinassa, Villilässä ja Vuoreksessa.

Matalimman ja korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin alueiden väliin Tampereella sijoittuvat asuinalueet, joiden asukkaat voivat keskimääräisen hyvin. Nämä keskitasoisen sosioekonomisen hyvinvoinnin monimuotoiset asuinalueet sijaitsevat maantieteellisesti varsin hajallaan Tampereen kaupungin alueella, ja niiden asuntokanta koostuu sekä kerros-, rivi- että pientaloista. Joillakin keskitasoisen sosioekonomisen hyvinvoinnin alueilla on runsaasti lapsiperheitä, kuten esimerkiksi Atalassa, Kumpulassa ja Vehmaisissa. Sen sijaan Tampereen keskustan alueella, jossa on paljon keskitasoisen sosioekonomisen hyvinvoinnin asuinympäristöjä, lapsiperheiden osuus on vähäinen. Asuntojen koko vaihtelee keskikaupungin yksiöistä ja kaksioista keskustasta etäämmällä sijaitsevien rivi- ja pientalovaltaisten alueiden väljempiin asuntoihin. Keskustassa asutaan myös useammin vuokra-asunnoissa kuin rivi- ja pientaloalueilla, joissa omistusasuminen on yleisempää. Näitä koulutuksen, tulojen ja työttömyyden

perusteella keskitasoisen sosioekonomisen hyvinvoinnin alueita ovat jo mainittujen lisäksi esimerkiksi Huikas, Ikuri, Pappila, Rahola, Ruotula, Takahuhti ja Uusikylä.

Tampereen kaupunki koetaan nykyään hyvin vetovoimaisena paikkana asua. Tampereen tulevaisuuden kannalta kaupungin saama muuttovoitto muualta muuttaneista ihmisistä on merkittävässä asemassa. Alueellisen eriytymisen tasoittamisen ja ehkäisemisen näkökulmasta on kuitenkin tärkeää tiedostaa, että Tampereen muuttovoitto on viime vuosina koostunut suhteellisen pienituloisista väestöryhmistä. Esimerkiksi vuonna 2021 yhtä Tampereelle muuttanutta työssä käyvää henkilöä kohden kaupunkiin muutti 15 opiskelijaa; 1,5 työtöntä ja 1 eläkeläinen. Monet korkeasti koulutetut ja hyvätuloiset asukkaat ovat puolestaan muuttaneet pois Tampereelta valmistumisensa jälkeen. Tampereelta muutetaan useimmiten pääkaupunkiseudulle tai Tampereen kehyskuntiin. Tämän kehityksen myötä kaupungin yleinen pienituloisuusaste on kasvanut hieman. Vuonna 2021 kaikista kaupungin asukkaista 17 prosenttia kuului pienituloisiin talouksiin. Lasten pienituloisuusaste on kuitenkin laskenut muutaman viime vuoden aikana. Lasten pienituloisuusaste ilmaisee pienituloisiin talouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaiden henkilöiden osuuden kaikista Tampereella asuvista alle 18-vuotiaista henkilöistä. Vuonna 2021 lasten pienituloisuusaste oli 14 prosenttia.

Tampereen kaupunki seuraa aktiivisesti asuinalueiden välisten hyvinvointierojen kehitystä Tampereen strategian seurantasivustolla (Tekemisen kaupunki...2023). Koulutuksen, työttömyyden ja tulojen perusteella laskettu sosioekonomisen hyvinvoinnin taso on keskimäärin noussut Tampereella vuodesta 2015, kun sosioekonominen hyvinvointi on kasvanut sekä matalimman että korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin asuinalueilla. Merkittävää on kuitenkin se, että matalimman sosioekonomisen hyvinvoinnin asuinalueilla sosioekonomisen hyvinvoinnin taso kasvoi huomattavasti vuosina 2015–2017, mutta on sen jälkeen taas alkanut laskea voimakkaasti vuodesta 2017 lähtien. Vuonna 2020 matalimman ja korkeimman sosioekonomisen hyvinvoinnin alueen välinen ero oli suurimmillaan vuoden 2015 jälkeen. On myös tärkeää huomioida, että pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna (1995–2020) matalimman sosioekonomisen hyvinvoinnin alueet ovat laajentuneet maantieteellisesti.

Tamperelaisten asuinaluekohtaiset kokemukset omasta hyvinvoinnistaan eivät puolestaan ole muuttuneet juurikaan vuosina 2021–2023. Asuinaluekohtaisella kokemukseräisen hyvinvoinnin mittarilla mitattuna matalimman hyvinvoinnin asuinalueella asukkaiden hyvinvointi pysyi kahden vuoden aikana samana, kun taas korkeimman hyvinvoinnin tason asuinalueella hyvinvoinnin kokemus laski hieman. Koetun hyvinvoinnin mittarin mukaan tamperelainen aikuisväestö kokee kuitenkin oman hyvinvointinsa keskimäärin hieman parantuneen vuoden 2021 tilanteeseen verrattuna. Sen sijaan lasten ja nuorten tyytyväisyys omaan elämäänsä on vähentynyt kaikissa ikäryhmissä alakoululaisista toisen asteen opiskelijoihin. (Tekemisen kaupunki...2023)

6 Alueellisen eriytymisen tasoittaminen ja ehkäiseminen Tampereella

Tämän raportin tarkoituksena on luoda käsitys siitä, minkälainen on alueellisen eriytymisen nykyinen tilanne Tampereella. Kun tilannekuva on hahmotettu, näkökulma kannattaa kääntää siihen, millä tavoin alueellisen eriytymisen kaventaminen on otettu huomioon Tampereen kaupungin strategiassa. Lopuksi on tärkeää kohdistaa katse toimiin, joilla Tampereen kaupunki on jo pyrkinyt tasoittamaan asuinalueiden eriytymistä. Jo tehtyjen toimien lisäksi Tampereen kaupunki toteuttaa ja suunnittelee tälläkin hetkellä useita toimenpiteitä alueellisen eriytymiskehityksen lieventämiseksi ja ehkäisemiseksi sekä tamperelaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

6.1 Tampereen kaupungin tavoitteet alueellisen eriytymisen ehkäisemiseksi

Vuoteen 2030 tähtäävässä Tekemisen kaupunki -nimisessä Tampereen strategiassa kuntalaisten hyvinvointi on nostettu keskeiseen asemaan Tampereen kaupungin menestymisessä. Hyvinvoinnin päämäärä on ilmaistu varsin selvästi: Tavoitteena on, että ”vähennämme eri-arvoisuutta ja köyhyyttä. Tampereella hyvinvointi jakautuu tasaisesti eri väestöryhmien ja alueiden välillä” (Tekemisen kaupunki 2021).

Tampereen strategiassa luvataan edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia ennalta-ehkäisemällä ongelmia ja toimimalla hyvässä yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Tampereen kaupungin tavoite on, että kuntalaiset kokisivat oman hyvinvointinsa parantuneen. Tavoitteen toteutumista seurataan sosioekonomisen hyvinvoinnin ja asuinaluekohtaisen koetun hyvinvoinnin mittareilla sekä pienituloisuusasteella. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi Tampereen kaupunki pyrkii kiinnittämään erityistä huomiota työllisyyden mahdollisuuksiin ja kotoutumisen onnistumiseen. Eri asuinalueiden ja väestöryhmien välisiä hyvinvointieroja pyritään kaventamaan muun muassa tekemällä Tampereesta ikä- ja lapsiystävällinen kaupunki. Myös kuntalaisten turvallisuuden tunteen parantamiseksi tehdään monialaista yhteistyötä. Tämän lisäksi Tampereen kaupunki haluaa varmistaa monipuoliset ja saavutettavat vapaa-ajan harrastamisen mahdollisuudet kaikille tamperelaisille. Alueellisen eriytymisen tasoittamiseksi ja ehkäisemiseksi on tarpeellista tukea myös asuinalueiden yhteisöllisyyttä ja asukasosallisuutta. Koska lapset ja nuoret ovat tärkeässä asemassa Tampereen tulevaisuuden kannalta, on tärkeää jatkossakin varmistaa, että ”Tampereella jokainen koulu on hyvä koulu” (Tekemisen kaupunki 2021).

Tampereen pormestariohjelmassa 2023–2025 keskeisenä toimena pidetään olemassa olevien asuinalueiden kokonaisvaltaista kehittämistä. Ohjelman mukaan kaupunkisuunnittelun lähtökohtana on oltava viihtyisän ja turvallisen ympäristön rakentaminen, sujuva liikkuminen ja palvelujen saatavuuden turvaaminen. Asuinalueita tulee kehittää lisäämällä niiden vetovoimaisuutta ja vaalimalla alueiden omaa henkeä. (Ihmisten Tampere...2023) Tampereen kaupungin asunto- ja maapolitiikan linjauksissa 2022–2025 tavoitteena on, että asuinalueet ovat hyvinvoivia ja sosiaalisesti kestäviä. Tähän tavoitteeseen pyritään puuttumalla jo tunnistettuun kielteiseen eriytymiskehitykseen uudistamalla asuinalueita, mahdollistamalla ja kannustamalla täydennysrakentamiseen sekä rakentamalla laadukkaita asuntoja ja asuinympäristöjä. Alueiden tasapainoiseen kehitykseen vaikutetaan sekoittamalla alueiden asuntokantaa asuintalotyyppien, asunnon hallintamuodon ja kokojakauman suhteen. Tärkeänä pidetään myös asuinalueiden tietoperustaista kehittämistä, toimialarajat ylittävän yhteistyön tiivistämistä ja asuinalueiden kehittämistä yhdessä asukkaiden kanssa. Tampereen kaupunki osallistuu valtakunnallisiin lähiö- ja asuinalueohjelmiin sekä edistää alueperustaista kehittämistä erityistä huomiota vaativilla asuinalueilla. (Tampereen kaupungin...2022)

6.2 Tampereen kaupungin toimenpiteet asuinalueiden eriytymisen tasoittamiseksi

Alueellinen eriytyminen on monimutkainen ilmiö, jonka muotoutumiseen vaikuttavat monenlaiset tekijät. Alueelliseen eriytymiseen vaikuttavat esimerkiksi asuinalueiden asuntokanta, palvelujen saatavuus, alueiden liikenteellinen saavutettavuus, lähikoulut, asuinympäristön laatu, asukkaiden yhteisöllisen toiminnan ja osallisuuden mahdollisuudet sekä asuinalueiden maine. Tämän vuoksi myös alueelliseen eriytymiseen liittyvien ongelmien ratkaiseminen edellyttää monialaisia toimia eri tasoilla. Tarvitaan sekä valtakunnan tasoista että kaupungin eri toimialojen välistä tiivistä yhteistyötä. Olennaista on myös tutkimusyhteistyö sekä alueen toimijoiden ja asukkaiden kanssa paikallistasolla tehtävä yhteiskehittäminen. Seuraavassa esitellään esimerkkejä alueellisen eriytymisen tasoittamiseksi jo tehdystä työstä, parhaillaan käynnissä olevista toimista ja tulevaisuuden suunnitelmista.

Tampereen kaupungin toimijat ovat vuosikymmenten ajan tehneet monialaista työtä alueiden tasa-arvoisuuden puolesta. Jo kaupungin tekemä perustyö – kuten kaupunkisuunnittelu, palveluverkon kehittäminen, tamperelaisten hyvinvoinnin edistäminen sekä liikenneympäristöjen, virkistysalueiden ja puistojen ylläpitäminen – on vaikuttanut suuresti asuinalueiden kehitykseen. Asunto- ja maapolitiikan keinoja, joilla alueellista eriytymistä voidaan tasoittaa, ovat muun muassa uudisasuntotuotannon tontinluovutus, talotyyppien ja asuntojakauman monipuolistaminen sekä kohdennettu täydennysrakentaminen asuinalueiden erityispiirteiden perusteella. Esimerkiksi kiinteistötoimi on luovuttanut kaupungin tontteja pyrkien sekoittamaan asumisen eri hallintamuotoja ja siten myös estämään ARA-vuokra-asuntokeskittymien syntymistä. Lähiöiden asuntomarkkinahintojen laskeminen huomattavan alhaisiksi kiihdyttää alueellista eriytymistä, ja siksi Tampereen kaupunki on aktiivisesti pyrkinyt ehkäisemään myös tämänkaltaista kehitystä. Tampereen kaupunki edistää asuntokannan monipuolisuutta yhteistyössä kaavoituksen sekä kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän kanssa. Tärkeässä asemassa on myös ARA:n sekä yleishyödyllisten ja muiden rakentajatahojen kanssa tehtävä yhteistyö.

Kaupunkisuunnittelulla vaikutetaan asuinalueiden kehitykseen monin tavoin. Kaupunkisuunnittelu sisältää kaavoituksen lisäksi muun muassa katujen ja joukkoliikenteen sekä viheralueiden suunnittelun. Viime vuosien aikana on kehitetty vahvasti esimerkiksi Tesoman keskustaa rakentamalla sinne liike- ja palvelutiloja, yhtenäiskoulu sekä asuintaloja. Tämän lisäksi Tesomalle valmistui lähijuna-asema, ja lähijunaliikenne alkoi vuonna 2021. Myös raitiotien rakentaminen on parantanut merkittävästi useiden asuinalueiden liikenteellistä saavutettavuutta. Raitiotien ensivaihe rakennettiin keskustasta Hervantaan, ja Hervannan pohjoisosaan on tavoitteena luoda raitiotiehen tukeutuva, toiminnallisesti monipuolinen ja kaupunkikuvallisesti laadukas keskustamaisten kortteleiden alue. Tulevaisuudessa raitiotie vaikuttaa myös esimerkiksi Lentävänniemen ja Linnainmaan kehitykseen. Myös Lielahden aluetta on alettu

kehittää raitiotien rakentamisen ja Lielahden tehdasalueen vapautumisen myötä. Nykyinen kaupallisen toiminnan alue on tarkoitus muuttaa toiminnoiltaan aiempaa monipuolisemmaksi asumisen, työpaikkojen ja erilaisten palvelujen alueeksi. Peltolammilla puolestaan ollaan kaavoittamassa uutta hyvinvointikeskusta, lisää liiketilaa ja uusia asuintalojen kortteleita. Uuden koulun ja päiväkodin lisäksi alueelle ollaan sijoittamassa myös erilaisia palveluja nuorille ja ikääntyneille asukkaille. Myös Kaukajärvellä kehitetään Kaukajärven koulun ympäristöä. Asemakaavaa on tarkoitus muuttaa siten, että koulun tontille voidaan rakentaa koulun laajennusosa, päiväkotia, kirjasto ja nuorisotiloja. (Kaavoituskatsaus 2023)

Asuinalueiden kehittämiseen pyrkivät kaupunginosaohjelmat ovat kokonaisvaltaisia hankkeita, joilla parannetaan asuinalueiden fyysistä ja sosiaalista ympäristöä. Vuosina 2020–2022 Tampereen kaupunki toteutti lähiöohjelman, jonka kohteena olivat Peltolammin ja Multisillan alueet. Aiemmin Tampereella toimeenpannut kaupunginosien kehittämishankkeet ovat kohdistuneet Hervannan (2009–2011) ja Tesoman (2013–2018) asuinalueisiin. Peltolammin-Multisillan lähiöohjelman keskiössä olivat kaupungin toimialarajat ylittävä yhteistyö sekä yhteiskehittäminen alueen toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Asuinalueiden viihtyisyyttä parantavista toiminnoista esimerkkinä on Multisillassa sijaitsevan Multisillanpuiston kunnostus vuonna 2022. Laajan kunnostuksen yhteydessä muun muassa lasten leikkipaikkaa ja pelikenttää kehitettiin asukkaiden toiveiden mukaisesti. Lähiöohjelmasta karttuneesta tiedosta koottiin kaupunginosakehitystyöhön suunnattu Kaupunginosakehittämisen opas (2022), jota voidaan hyödyntää esimerkiksi Tampereella parhaillaan käynnissä olevassa Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelmassa (2023–2025).

Tampereen kaupunki on pyrkinyt tasoittamaan alueellista eriytymistä myös edistämällä tamperelaisten terveyttä ja hyvinvointia. Palveluverkon kehittämisessä on hyödynnetty asuinalueista saatua tietoa ja kiinnitetty huomiota eri alueiden tarpeisiin. Esimerkiksi perusopetuksessa on huolehdittu siitä, että koulujen painotusluokkia on sijoitettu eri puolille kaupunkia. Tämän lisäksi työllisyyspalvelut ovat vuodesta 2021 lähtien edistäneet heikossa työmarkkina-asemassa olevien kuntalaisten työllistymistä. Hyvänä esimerkkinä on myös Tampere Junior -kehitysohjelma (2020–2023), jonka tavoitteena on lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointierojen kaventaminen Tampereen asuinalueilla. Lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemiseksi on muun muassa järjestetty alle 16-vuotiaille lapsille ja nuorille suunnattuja puistoruokailutapahtumia kesäisin vuodesta 2021. Vuonna 2023 puistoruokailuihin on voinut osallistua Hervannassa, Kaukajärvellä, Lielahdessa, Peltolammilla ja Tesomalla. Puistoruokailuissa Tampereen kaupunki on tarjonnut lapsille ja nuorille maksuttoman lämpimän aterian sekä ohjattua toimintaa. Tarkoituksena on antaa lapsille ja nuorille mielekästä tekemistä ja turvallisten aikuisten seuraa kesälomakauden arkipäivinä. Puistoruokailut on toteutettu Tampereen kaupungin ja muiden toimijoiden yhteistyönä.

Kaikesta alueellisen eriytymisen tasoittamiseksi jo tehdystä työstä huolimatta alueellisten hyvinvointierojen vähentämiseen ja ennaltaehkäisemiseen on kiinnitettävä jatkossa entistä enemmän huomiota. Yleinen yhteiskunnallinen tilanne ja eriarvoisuuden kasvu sekä kasvavan kaupungin mukanaan tuomat ilmiöt voimistavat alueellista eriytymistä. Siksi tarvitaan pitkäkestoisia toimia vanhojen asuinalueiden kehittämiseksi ja periaatteita eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi uusilla asuinalueilla. Tavoitteena on tiivistää kaupungin toimialarajat ylittävää yhteistyötä ja lisätä yhteistä ymmärrystä siitä, miten tehdä Tampereesta entistä parempi paikka asua. Tähän päämäärään Tampereen kaupunki pyrkii perustamalla vuoden 2023 lopussa uuden toimialarajat ylittävän työryhmän, jonka tehtävänä on luoda pitkäkestoinen toimintamalli asuinalueiden eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi. Työryhmässä tulee kaupungin lisäksi keskeisenä toimijana olemaan Pirkanmaan hyvinvointialue.

Tampereen kaupunki on myös vahvistanut hyvinvointijohtamista kaupungin toiminnassa kesäkuussa 2023. Konsernihallintoon sijoittuva hyvinvointijohtaja vahvistaa kaupungissa jo tehtävää hyvinvointijohtamista sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Hyvinvointiteema liitetään osaksi kaupungin strategista johtamisjärjestelmää, ja hyvinvointijohtaminen yhdistetään vahvemmin osaksi kaupungin kokonaisjohtamista. Poikkihallinnollisella kokonaisvaltaisella valmistelulla ja koordinaatiolla edistetään ja parannetaan kaupungin toiminnan ja palvelujen vaikuttavuutta ajan ilmiöihin – kuten hyvinvoinnin polarisaatioon. Tampereen kaupunki suunnittelee myös käynnistävänsä vuonna 2024 kaupunkilaisten hyvinvoinnin parantamiseen keskittyvän hyvinvoinnin kehitysohjelman, jonka pyrkimyksenä on vastata Tampereen strategiaan kirjattuihin tavoitteisiin yhdenvertaisista yksilöistä, tekevistä yhteisöistä ja tulevaisuuden edelläkävijyydestä. Kehitysohjelmassa kiinnitetään huomiota erityisesti tamperelaisten hyvinvoinnin ja terveyden sekä turvallisuuden edistämiseen.

7 Lähteet

Asuntojen vuokrat. Vuokraindeksi ja keskineliövuokrat, 2015–2023. Tilastokeskus. [Vuokraindeksi \(2015=100\) ja keskineliövuokrat muuttujina Vuosineljännes, Alue, Huoneluku, Rahoitusmuoto ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#) [luettu 23.5.2023]

Eerola, Essi & Saarimaa, Tuukka (2019). Asuinalueiden segregatio ja naapurustovaikutukset. *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 115:2, 238–253.

Ihmisten Tampere – Mahdollisuuksien kaupunki. Kalervo Kummolan pormestariohjelma vuosille 2023–2025 (2023). Tampereen kaupunki. [Ihmisten Tampere, mahdollisuuksien kaupunki -pormestariohjelma 2023–2025](#) [luettu 28.6.2023]

Kaupunginosakehittämisen opas. PeltsuMultsun opit tuleville kaupunginosakehittäjille (2022). Tampereen kaupunki. Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka. Asumisen kehittäminen ja palvelutilaverkot. [Kaupunginosakehittämisen opas – PeltsuMultsun opit tuleville kaupunginosakehittäjille \(tampere.fi\)](#) [luettu 4.7.2023]

Kestävä kaupunki (2022). Ympäristöministeriö. [Etusivu | Kestävä kaupunki \(kestava-kaupunki.fi\)](#) [luettu 26.9.2022]

Kortteinen, Matti & Vaattovaara, Mari (2015). Segregaation aika. Yhteiskuntapolitiikka 80:6, 562–574.

Kuntapolitiikka käännekohdassa? Kuntien toimintaedellytysten vahvistaminen ja kuntapolitiikan tulevaisuuden skenaariot (2022). Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:5. Valtiovarainministeriö. [Kuntapolitiikka käännekohdassa? Kuntien toimintaedellytysten vahvistaminen ja kuntapolitiikan tulevaisuuden skenaariot \(valtioneuvosto.fi\)](#) [luettu 19.6.2023]

Kytö, Hannu & Kytö, Samuli (2016). Asuntotuotannon ja muuttovirtojen väliset kytkennät pääkaupunkiseudulla vuosina 2001–2012. Kuluttajatutkimuskeskus, Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta.

Pyymäki, Johanna & Ikola, Lauri (2022). Tukea itsenäisesti asuville nuorille – sujuva arki tukee myös mielen hyvinvointia. THL-blogi. [Tukea itsenäisesti asuville nuorille – sujuva arki tukee myös mielen hyvinvointia - THL-blogi](#) [luettu 6.6.2023]

Pyymäki, Johanna & Ikola, Lauri (2023). Itsenäisesti asuvien 16–18-vuotiaiden mielenterveyden edistämisen loppuraportti. Tampereen kaupunki. [Itsenäisesti asuvat nuoret loppuraportti.pdf \(innokyla.fi\)](#) [luettu 6.6.2023]

Saari, Juho (2017). Tilannekuva – Taloudellinen kestävyys ja sosiaalinen perusta. Teoksessa Saari, Juho (toim.) Sosiaaliturvariippuvuus. Sosiaalipummit oleskeluyhteiskunnassa?, 37–68. Tampere University Press.

Saikkonen, Paula; Hannikainen, Katri; Kauppinen, Timo; Rasinkangas, Jarkko & Vaalavuo, Maria (2018). Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregaatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Segregaation ennaltaehkäisy työkalupakki (2018). Tampereen kaupunki.

Tampereen kaupungin asunto- ja maapolitiikan linjaukset 2022–2025 (2022). Tampereen kaupunki. [Tampereen kaupungin asunto- ja maapolitiikan linjaukset 2022–2025](#) [luettu 29.6.2023]

Tamperelaisten hyvinvointikysely (2023). Tampereen kaupunki. [Tamperelaisten hyvinvointi-kyselyn tulokset – Power BI](#) [luettu 12.6.2023]

Tekemisen kaupunki – strategian toteutumisen seuranta (2023). Tampereen kaupunki. [Strategian seuranta \[Tampereen kaupunki - Tampereen strategia\]](#) [luettu 23.7.2023]

Tekemisen kaupunki. Tampereen strategia 2030 (2021). Päivitetty 2023. Tampereen kaupunki. [Tampereen strategia 2030, Tekemisen kaupunki](#) [luettu 28.6.2023]

Työllisyyskatsaus joulukuu 2020 (2020). Työ- ja elinkeinoministeriö. [Työllisyyskatsaus Joulukuu 2020 \(valtioneuvosto.fi\)](#) [luettu 10.5.2023]

Työllisyyskatsaus heinäkuu 2023 (2023). Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [Työllisyyskatsaus Heinäkuu 2023 \(temtyollisyyskatsaus.fi\)](#) [luettu 28.8.2023]

Uusien osakeasuntojen neliöhinnat osa-alueittain, vuosittain, 2015–2022. Tilastokeskus. [Uusien osakeasuntojen neliöhinnat osa-alueittain muuttujina Alue, Talotyyppi, Huoneluku, Vuosi ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#) [luettu 24.5.2023]

Vaalavuo, Maria & Kauppinen, Timo M. (2018). Muutot pois pienituloisilta alueilta: onko etnisten ryhmien välillä eroja? URMI kaupunkianalyysi IV. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. [Microsoft Word - URMI_kaupunkianalyyseja_3.docx \(julkari.fi\)](#) [luettu 27.9.2022]

Vanhojen osakeasuntojen neliöhinnat ja kauppohen lukumäärät postinumeroalueittain, vuosittain, 2009–2022. Tilastokeskus. [Vanhojen osakeasuntojen neliöhinnat ja kauppojen lukumäärät postinumeroalueittain, vuosittain muuttujina Vuosi, Postinumero, Talotyyppi ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#) [luettu 24.5.2023]

Vilkama, Katja (2011). Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Vilkama, Katja; Vaattovaara, Mari & Dhalmann, Hanna (2013). Kantaväestön pakoa? Miksi maahanmuuttajakeskittymistä muutetaan pois? Yhteiskuntapolitiikka 78:5, 485–497.

